Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 10 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

Nr. 53/1653 | Łódź, Niedziela 3 marca 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג כא אדר א׳ תרפ״ט | Nr 53 1653

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אחרי מחלה כבדה וממושכה נ״ע ונאסף מאתנו בעש״ק י״ט אדר א׳ בשנת חמשים ותשע לימי חייו בעלי, אבינו, חותננו, זקננו, אחינו, גיסנו פאר ראשנו ו׳ מדת לבנו איש בעל מדות תרומיות ונפש זכה וטהורה

נ. ע. נתן יואל הכהן מאנדעל

הלוי׳ תהי׳ היום יום א׳ בשעה 12 מבית האבל רחוב קילינסקי 77.

משפחתו המתאבלת.

ווארנונג! איך ווארן עס זאל קיינער נישט דערוועגען צו דינגען דעם לאקאל פון געוועזענעם שטיבעל פאלודניאווא 25 אהן וועלכער עס איז פערשטענדיגונג מיט מיר. גלייכצייטיג פאדער איך אויף דעם מכלומר׳שטען פרעזעס פון די שוויגערס פישעל לענגא, פעטריקאווער 17, אין משך פון 3 טעג מיין געלד מיר צוריקצוגעבען, ווען נישט בין איך געצוואונגען די גאנצע זאך איבער־צוגעבען די עפענטליכקייט און אויך צום פראקוראר.

דרעסלער, פאלודניאווא 27.

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבע טאנטע

פרל׳ רחל בריגעל

מיט ה׳ יחיאל שפירימום

גראטולירט הערצליך און ווינשען פיל גליק

יוסף אהרן בריגעל

און כלה.

דער בעקאנטער רעכטס-קענער

י. איינפעלד

וואוינט איצט אויף פעטריקאווער 31.

שפרעכשטונדען טעגליך פון 5—8 אוו.

נעמט אויף אונטער דורכצופיהרען אין בוררים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאפט און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און מענע־רישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע. עלע ארט אנאליזען, באהאנד־לונג מיט קווארץ-שטראהלען.

עמפפאנגט פון 8—10 פריה, 12—2 נ. מ. און פון 4—8 אוו.

Zarząd Telefonów Łódzkich P.A.S.T.

W końcu roku 1929 będzie uruchomiona w Łodzi nowa centrala automatyczna systemu 5-cyfrowego. Przy tym systemie numery wszystkich telefonów powinny posiadać 5 cyfr i nie będą mogły być zachowane numery 4-o, ew. 3-y, 2-u i 1-o cyfrowe. Wobec powyższego numery wszystkich abonentów będą musiały być zmienione na 5-cyfrowe w ten sposób, że do obecnych numerów 4-cyfrowych doda się zprzodu zasadniczo cyfrę 1, a do niektórych cyfrę 2. Do numerów 3-, 2- i 1-cyfrowych doda się zprzodu cyfry 10, wzgl. 100, 1000, ewentualnie dla niektórych numerów 20.

Numery należące do centralek u abonentów, posiadających cały szereg linji, będą musiały być całkowicie zmienione na specjalne numery serji 19500 do 19999, przyczem cały szereg linji, należących do jednej centralki, zostanie oznaczony ty ko jednym numerem, a to w celu, aby specjalne urządzenia mogły wybrać automatycynie należną wolną linię, z danego szeregu linji odnośnej centralki.

Pozatem w pięciu setkach numerów konieczność zmusza do zmiany cyfry odpowiadającej tysiącom.

Tablica orjentacyjna zmiany numerów telefonów została załączoną przy rozesłanych już rachunkach za miesiąc marzec.

W nowym Spisie abonentów będą umieszczone dawne numery i nowe, odpowiadające centrali automatycznej, przyczem każdy numer podzielony będzie znakiem kropki na dwie części; część z prawej strony kropki odpowiada dawnym numerom i winna być używana przy dotychczasowej recznej centrali bez zwracania uwagi na lewą częćć numeru (przed kropką). Dopiero pd uruchomieniu centrali automatycznej powinny być nadawane całkowite numery (5-cyfrowe), wydrukowane w nowym Spisie

מאגאזין-שניידער-מייסטער-פעראיין, אל. 1 מאי 2.

אכטונג, דאמען-מאגאזין-שניידער!

לויט א בעשלוס פון גאנצען דאמען-מאגאזין-פאך, וואס איז אנגענומען געווארען שבת, דעם 2 מערץ ווערט

פון היינט, זונטאג אינדערפריה געווארפען די ארבייט

אלס פראטעסט געגען די קאנפעקציאנערען פאר זייער נישט טאקטיש האנדלען, און נישט וועלען אויספיהרען די בעשלוסען פון דעם אונטערגע־שריבענעם אפמאך. גלייכצייטיג ווערט גערופען דאס גאנצע דאמען-מאגאזין-פאך אויף א גרויסע פערזאמלונג היינט 10 א זייגער אינדערפריה.

מיט אכטונג די פאך-קאמיסיע פון דאמען-מאגאזין-סעקציע.

תנ״י כבוד לתורה!

היינט, זונטאג, 4 נאכמיטאג קומט פאר אין ענגלישען זאל (פאס.-שולץ 2) די גרויסע

ראיאן-קאנפערענץ

וועגען רעטונגס-אקציע פון אלע ישיבות אין פולין.

אין דער קאנפערענץ בעטייליגען זיך אדמו״רים און רבנים שליט״א פון לאדער וואיעוואדזשאפט, ווי אויך ספעציעלע חשובע רבנים, דעלע־גירטע פון דער גרויסער ווארשאווער אספה, אנגעזעהענע עסקנים און נכבדים פון לאדז. מיר רעדען איין צו קומען, ווייל עס איז טייער דער קיום של עם ישראל ותוה״ק

ועד הרבנים בלאדז,

הועד להצלת הישיבות בפולין.

א מאטורזשיסט מיט 8-קל. בילדונג בע־הערשט גרינדליך די פוילי־שע דייטשע און פראנצו־זישע שפראכען ערטיילט לעקציעס. גאראנטירט פאר גרינדליכען ערלערנען פוי־ליש אין משך פון 36 לעק־ציעס. צו ווענדען זיך ביי

ZALCMAN,

Aleksandrowska 24

P.S. Przygotowuję ucze-nice(ów)szkół powszech. do klas gimnazjalnnych.

קאליגראף

ל. בערמאן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19, 1-ער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט-, מענער און ווענערישע קראנקהייטען. ליכט־אונ־ראזעווע־שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און מאגען-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע נערוונג. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חבר׳טע לאה קאמפאניעץ צוליב דעם טויט פון איהר פאטער

אשר.

ארטיסטען-קאלעקטיוו

פון יודישען טעאטער אין פילהארמאניע.

4695

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 68 יאהר אונזער הייסגעליבטער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ״ע

שלמה בן ר׳ משה מרדכי ז״ל שניצער

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 3-טען מערץ ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פאלודניאווא 7, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג, דעם 1-טען מערץ ד. י. געשטארבען אין עלטער פון 69 יאהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער און טאנטע

נ״ע הינדע רבקה ווארשאווסקי

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 3-טען מערץ ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז קילינסקיעגא 104, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

סיים-קאמיסיע פאדערט ערקלערונגען
ביים פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש.

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער ביודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים, אויף וועלכער ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען צוציהען צו קאָנסטיטוציאָנעלער פעראַנטוואָרטליכקייט דעם פינאַנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש, די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע זענען צו דער זיצונג, צוליב דער ספּעציעלער וויכטיגקייט איינגעלאַדענט געוואָרען דורך בריף, אַלע מיטגלידער זענען געווען אַנוועזענד, בראש מיט'ן פאָרזיצענדער בייקאָ, ס'איז אויך געקומען דער סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי.

אין אָנהויב פון דער זיצונג איז אויפגעהויבען געוואָרען די פראַגע, צי דאַרף נישט געענדערט ווערען דאָס פּרעזידיום פון דער קאָמיסיע, צוליב דעם ספּעציעלען ענין וואָס די קאָמיסיע דאַרף בעהאַנדלען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען דאָס פּרעזידיום נישט צו ענדערען.

רעפ. וואַזשניצקי האָט דאַן פאָרגעלעגט, אַז רעפ. ליבערמאַן זאָל די פראַגע רעפערירען. רעפ. ליבערמאַן האָט דערויף געבעטען אַ הפסקה אויף אַ האַלבע שעה.

נאָך דער הפסקה האָט רעפ. ליבערמאַן ערקלערט, אַז די יורידישע זייט פון דעם ענין איז אויסגעדריקט שוין אין פאָרשלאַג גופא וועגען צוציהען דעם מיניסטער טשעכאָוויטש צו פעראַנטוואָרטליכקייט, ער האַלט, אַז מ'דאַרף דאָ נישט נעהמען אין אַכט קיין פּאָליטישע טעמים נאָר וויטער פיהרען די אויספאָרשונג און צו דעם צוועק פערשטענדיגען זיך מיט'ן מיניסטער טשעכאָוויטש און פאָדערען פון איהם ערקלערונגען וועגען דער בעשטעטיגונג פון די אויסגעגעבענע סומען דורכ'ן מיניסטאָרען-ראַט.

רעפ. קאשטשאַלקאָווסקי ערקלערט, אַז די גאַנצע פּראָצעדור איז איבריג, ווייל מיניסטער טשעכאָוויטש האָט זיך אַליין מודה געווען אין איבערשרייטען דעם ביודזשעט. עס האַנדעלט זיך דאָ נישט וועגען דער יורידישער זייט פון דער פראַגע נאָר וועגען דער פּאָליטישער וועגען דער כונה צו שטירצען די גאַנצע רעגירונג, צווישען פאַלק, זאָגט רעפ. קאַשטשאַלקאָווסקי, פערשפּרייטען זיך שוין קלאַנגען, אַז די רעגירונג איז בעגאַנגען גנבות, ער לעגט פאָר אַריבערצוגעהען איבער דער פראַגע צו טאָג-אָרדנונג.

דער פאָרשלאַג פון רעפ. ליבערמאַן איז אָנגענומען געוואָרען און נאָך היינט האָט מאַרשאַלעק דאַשינסקי געראַרפט אָפּשיקען צום מיניסטער טשעכאָוויטש דעם געהעריגען בריף מיט אַ טערמין ביז'ן 8. מערץ.

דער אויפשטאנד אין שפאניען
נעהמט אן קריטישע פארמען.

לאָנדאָן, 2. (אטע) די צייטונגען ברענגען ידיעות פון דער שפּאַנישער גרעניץ וועגען אַנ'ענטדעקטער פערצווייגטער פערשווערונג געגען דער רעגירונג. דער צענטער פון דער פערשווערונג זאָל זיך געפונען אין באַרסעלאָנא.

לויט די ראַזיגע ידיעות האָבען זיך אַ גרויסער טייל פון אָפיצירען-קאָרפּוס אויך אַ סך ועלנער סאָלידאַריזירט מיט די אַרטילעריסטען. דער פלאַט בלייבט דערהווייל לאָיאַל צו דער רעגירונג. די סיטואַציע זאָל זיין אַ זעהר אָנגעשטרענגטע.

צוויי געוועזענע פּרעמיערען: ראָמאַנאָנא און סאַנטשעז דע טאָסקא האָבען זיך געמאָלדען צום קעניג אַלפאָנס, כדי איהם צו וואָרענען, אַז דער מאָנאַרכיע דראָהט אַ געפאַהר אויב פּרימאָ דע ריווערא וועט ווייטער רעגירען.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מיגנער' ... (ווענער-ליפסקי)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענט.

שטורם-ווינד און פרעסט.
געוואלדיגער שטורם אין פראנקרייך--אייז-קריעס אויפ'ן שווארצן ים--150 צוגן געבליבן שטעהן אין מיטן וועג אין טשעכאסלאוואקיי

פּאַריז, 2. (ספּ. טעל.) די לעצטע מאַליע פון די שטאַרקע פרעסט, וועלכע האָבען בעזוכט פראַנקרייך האָבען אָנגעמאַכט דאָרטען געוואַלדיגע שאָדענס, עס זענען בעשעדיגט כמעט אַלע פּרוכט-ביימער, אין דער געגענד פון אַזיניאָן האָט זיך אַרויסגעטראָגען אַ געוואַלדיגער שטורם וועלכער האָט אויך אָנגעמאַכט געוואַלדיגע שאָדענס. די צאַהן-פערבינדונגען זענען איבערגעריסען. לעבען מאַנפּעליע האָט דער שטורם-ווינט אַרויסגעריסען די עלטסטע ביימער מיט די וואָרצלען. פון צפון איטאַליען ברענגט מען אויך ידיעות וועגען געוואַלדיגע שטורמעס.

אויך פון רייטשלאַנד מעלדעט מען וועגען גרויסע פרעסט.

פּראָג, 2. (ספּ. טעל.) די קאָמוניקאַציאָנס קאַטאַסטראָפע אויף דעם באַהן שטח אָלאָמוניעצק האָט דערגרייכט דעם קולמינאַציאָנס-פונקט. אויף דער ליניע פּראַג-באַגומין איז די קאָמוניקאַציע אינגאַנצען איבערגעריסען, מעהר ווי 150 צוגען זענען געבליבען שטעהען אין וועג. אין די נאָהנסטע 48 שעה וועלען די טראַנזיט-צוגען פון רייטשלאַנד און פּוילען נישט אַריינגעלאָזט ווערען אויפ'ן טעריטאָריום פון טשעכאָסלאָוואַקיי.

קאָנסטאַנטינאָפּאָל, 2. (ספּ. טעל.) פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל מעלדעט מען, אַז די קאָמוניקאַציע אויפ'ן באָספּאָר און אויפ'ן ים איז אינגאַנצען איבערגעריסען צוליב די בערג אייז, וועלכע שווימען פונ'ם שוואַרצען ים. באָספּאָר און זלאָטי-ראָג זענען בעדעקט מיט אייז בערג, וועלכע שווימען פּאַמעלעך אין דער דרום ריכטונג.

וויען, 2. (אטע) מ'מעלדעט פון טריעסט, אַז איבער דער שטאָט איז אַרורך אַ שרעקליכער הוראַגאַן, דער כוח פון ווינד איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ער האָט אומגעוואָרפען טראַמוואַי-וואַגאָנעם.

דער יוגאָסלאַווישער דאַמפער „רנברעסלאַ" איז אָפּגעריסען געוואָרען פון אַנקער. די טריעסטער גאַסען זענען פוסט, דער שיף-פערקעהר איז אָפּגעשטעלט געוואָרען.

די בולגארישע רעגירונג וויל נישט סובסידירען
דעם יודישען שול-וועזען.

סאָפיא, (י.ט.א.) דער בולגאַרישער בילדונגס מיניסטער האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען די בודזשעטען פון די מינדערהייטס-שולען. לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג דאַרפען 2/3 פון בודזשעט פון די יודישע שולען דעקען די יודישע קהלות און 1/3 די עלטערן פון די שילער. די דאָזיגע פעראָרדנונג, וואָס וואַרפט איבער די גאַנצע לאַסט פון אויסצוהאַלטען די יודישע שולען אויף דער יודישער בעפעלקערונג, האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע אונצופרידענהייט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

ווי בעקאַנט פאָדערט די יודישע קאָנסיסטאָריע אין בולגאַריען גרעסערע רעגירונג סובווענצען פאַר'ן יודישען שול-וועזען. אונטער'ן אויפזיכט פון דער יודישער קאָנסיסטאָריע געפינען זיך איצט אין בולגאַריען 21 שולען, וואָס צעהלען 3525 שילער. די יעהרליכע הוצאות פון דער יודישער קאָנסיסטאָריע אויף שול-צוועקען בעטרעפען 7 און אַ האַלב מיליאָן לעוואַס.

וועגען א פעלקער-בונד-פערטרעטער
פאר שטאַטענלאזע ענינים אין דאַנציג.

דאַנציג (יט"א). צוליב דעם, וואָס אין דער פריישטאָט דאַנציג געפינט זיך אַ גרויסע צאָהל שטאַטענלאָזע, וועלכע האָבען נישט צו ווענדען זיך צו ווענדען נאָך הילף, דערוויסט זיך דער דאַנציגער יט"א-פערטרעטער, אַז אין די פעלקער-בונד-אינסטאַנצען ווערט בעטראַכט די פראַגע פון שיקען קיין דאַנציג אַ פערטרעטער פון נאַנסען-קאָמיסאַר אַ-ר, וועלכער זאָל האָבען זיין זיץ אין פעלקערבונד אויבער-קאָמיסאַריאַט, וואָס געפינט זיך אין דער פריישטאָט דאַנציג.

ערשטער סיום פון דיפלאמירטע אינזשינירען
אין חיפה'ער פאליטעכניקום.

ירושלים, 2 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין חיפה'ער פּאָליטעכניקום איז פאָרגעקומען דער ערשטער סיום פון דיפּלאָמירטע אינזשינירען. עס זענען געהאַלטען געוואָרען פיל רעדעס פון די אָנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען אין ארץ-ישראל.

נחום סאקאלאוו אין אמעריקא.

ניו-יאָרק, 2. (יט"א טעלעגראַפירט). דאָ איז אָנגעקומען דער פּרעזידענט פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו-קאָמיטעט נחום סאָקאָלאָוו. אין זיין ערשטען געשפּרעך האָט נחום סאָקאָלאָוו מיט אַנערקענונג זיך אַרויסגעזאָגט וועגען די גרויסע לייסטונגען פון אַמעריקאַנער יודענטום בנוגע א"י און זייער אַנטייל אין דער יודישער אַגענץ א.א.וו.

איינוואנדערונג און אויסוואנדערונג פון א"י.

ירושלים, 2. (טעלעגראַפיש דורך יט"א). אין יאָהר 1928 האָבען קיין א"י איינגעוואַנדערט 2178 יודען, פונקט די זעלבע צאָהל האָט אויסגעוואַנדערט. פאַר די דריי קריזיס-יאָהרען 1926, 1927 און 1928 זענען אַריינגעקומען קיין א"י 17971 פּערזאָן, אויסגעוואַנדערט 14640.

פארוואס דינען מעהר אראבער ווי יודען
אין דער ארץ-ישראל-פאליציי.

ירושלים. (יט"א). דער דירעקטאָר פון דער ארץ-ישראל-פּאָליציי, מאַהראַגאַרדאַטאַ האָט ערקלערט דעם יודישען אַרבייטער-פיהרער בן-צבי, אַז ביי דער נייער רעקרוטירונג וועט די פּאָליציי-פערוואַלטונג אָננעמען מעהר יודען, ווי ביז איצט, אויב זיי וועלען בעזיצען די נויטיגע קוואַליפיקאַציעס. אַלע פּאָליציאַנטען מוזען אונבעדינגט קענען די אַראַבישע שפּראַך, ווייל דער קאָנטינגענט פון די אַראַבישע פערברעכער איז זעהר הויך, מיט דעם ערקלערט זיך אויך דער גרויסער פּראָצענט אַראַבער אין דער פּאָליציי.

מוסולמענער צושטערען א טייל פון כותל-מערבי
אויפ'ן בעפעהל פון דיסטריקט-קאמיסאר.

ירושלים, 2 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) צווישען דער יודישער בעפעלקערונג האָט אַרויסגערופען אַ בעאונרוהיגונג, וואָס די מוסולמענער האָבען צושטערט אַ טייל פון דער לינקער זייט פון כותל-מערבי.

דער קאָמיסאַר פון ירושלים'ער דיסטריקט האָט ערקלערט, אַז דאָס איז געמאַכט געוואָרען לויט זיין פעראָרדנונג, ווייל דער טייל פון כותל-מערבי איז אונטערגעשוועכט געוואָרען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעמשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
„אררט"
זאַכאָדניאַ 43
היינט און טעגליך, 9 אָוועטד
1 פאַרשטעלונג
פון 3-שעה'דיגען, גראַנדיעזען שלאַגער-פּראָגראַם
א.נ. מאסקאראד
אויף דער אלטשטאָדט
1. שאַכנע-יאַכנע, 2. מיימער, 3. באַלעבאָטיש, 4. מאָנאָלאָג, 5. וואַסער-טרעגער, 6. מאַסקאַראַד, 7. שמידען, 8. אונזערע קינדער, 9. אַ פרעהליכס, 10. נאַקטורען, 11. אַלטשטאָדט.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אין אָוונט, שבת — פון 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

הורט און דעטייל! פּערפומעריע הורט און דעטייל!
D. MARKUS, Piotrkowska 59, tel. 28-02
בעזיצט שטענדיג אויף לאַגער די בעסטע אויסאַרבייטונגען פון פאָלגענדע פירמעס:
Tow. Akc. FR. PULS
Sp. z o. o. „ELIDA"
Tow. Akc. „FORNARINA"
Tow. Akc. „CAZIMI"
Tow. „SUNLAJT"
COTTY i HUBIGANT i inni
ווי אויך די בעוואוסטע מאשטש צו פאדלאגעס „JAŚNIEJ SŁOŃCA" אַלעס צו פאַבריקס-פּרייזען!
בעמערקונג: כ'נעהם אן בעשטעלונגען טעלעפאָניש 02-28 און ס'ווערט צוגעשיקט אַהיים.
קיין שום אגענטען בעשעפטיג איך נישט.

רושם פון מאַרשאַל פּילסודסקי׳ס רעוועלאַציעס

אינטערפּעלאַציע פון פּ. פּ. ס. און ענדעקעס.— ערקלערונג פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי.

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) די רעדע פון מאַרשאַל פּילסודסקי אין דער בודזשעט-קאָמיסיע פון סענאַט האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגע רושם, מ׳האָט זיך אָפּגעשטעלט דערויף צו וואָלט דער גאַנצער סיים אַ חוץ דער רעגירונגס-בלאָק ניט געוואַרפן אײנהײטליך אַרויס-טרעטען, צו וואָס קאָנסאָלידאַציע איז נאַטירליך נישט געקומען.

די פערשידענע קלובען האָבן פערשידענאַרטיג רעאַגירט אויף די פּאַטהאָרפען פון מאַרשאַל פּיל-סודסקי, אַלע זוכען די גנבים וועגען וועלכע מאַרשאַל פּילסודסקי האָט גערעדט.

אויף דער וועלכער סיים-זיצונג איז אויך בע-טראַכט געוואָרען דער נייער געזעץ-פּראָיעקט וועגן העכערען דאָס דירה-געלד און די פּראָיעקטען וועגן פערזיכערען די אַרבייטער אויפ׳ן פאַל פון אַרבייטסלאָזיגקייט און טויט.

* * *

פאַר׳ן אָנהויב פון דער זיצונג האָט רעפּ. זשולאַווסקי אין נאָמען פון פּ.פּ.ס. אָפּגעגעבן פאָל-גענדע ערקלערונג:

פון מויל פון קריגס-מיניסטער האָבן מיר זיך דערוואוסט, אַז פון די פריהערדיגע קריגס-ביור-זשעטען האָט מען אויסגעגעבן אויף הולאַנקעס מיט מיידלעך פון פרעהליכע הייזלעך, די הולאַנקעס זענען געמאַכט געוואָרען דורך די מיניסטאָרען פאַר די דעפּוטאַטען — מיר האָבן זיך דערוואוסט, אַז פון די בודזשעטען האָט מען אויסגעהאַלטען נישט נאָר קיין ליבהאַבערינס, נאָר אויך פּאַרטייען, מ׳האָט אויך גענגבעט אויף וואָס די וועלט שטעהט.

מיר שטעהען איצט פאַר אַ שווערער סיטואַציע, אַלס סיים, וועלכער דאַרף אָפּהיטען די רעכטליכע אָרדנונג און זיי געהעריגע ווירטשאַפט מיט׳ן פאָלקס-גראָשען, קענען מיר נישט ערלויבען, אַז די שולדיגע זאָלען בלייבען אומבעשטראָפט. מיר ווייסען נישט פאַרוואָס דער מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער איז זייט 3 יאָהר דער שעף פון דער רעגירונג און דער דער קריגס-מיניסטער האָט נישט אָנגעווענדעט גע-גען די שולדיגע קיין שטראָף-סאַנקציעס. דעריבער בעטען מיר דעם סיים-מאַרשאַלעק, אַז ער זאָל זיך ווענדען צום פּרעזעס פון העכסטען קאָנטראָל-אַמט און צום קריגס-מיניסטער מיט דער פאָדערונג: צו געבען ערקלערונגען וואָס פאַרא מיסברויכען עס זענען בעגאַנגען געוואָרען, וועלכע דעפּוטאַטען און מיניסטאָרען זענען זיי בעגאַנגען און וויפיל ס׳האָט געליטען דער מלוכה-אוצר, כדי צוצוציהען די שול-דיגע צו פעראַנטוואָרטליכקייט, דאָס פערשווייגען דעם ענין קען וואַרפען אַ חשד אויף אונז אַלע פאַר די דאָזיגע פערברעכענס, אויף דעם האָט דער סיים-מאַרשאַלעק געענטפערט מיט פאָלגענדער ערקלע-רונג:

די העכסטע מלוכה-קאָנטראָל איז דער אָרגאַן פון סיים און דעריבער איז זיכער, אַז ס׳וועט געטאָן ווערען אַלץ, וואָס איז נאָר מעגליך אין די גרעניצען פון רעכט. שטעהענדיג אויף דעמזעלבען שטאַנד-פּונקט וואָס רעפּ. זשולאַווסקי וויל איך האָפען, אַז

דער קריגס-מיניסטער וועט צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט דעם גנב אָדער די גנבים, וועלכע זאָלען האָבען געווען די אַמאָליגע קריגס-מיניסטאָרען. דאָס זענען געווען מיליטער-לייט, דער קריגס-מיניסטער האָט אַלזאָ דאָס רעכט זיי צו אַרעסטירען און זיי איבערגעבען פון מיליטער-גע-ריכט. איך האָף, אַז דער מיניסטער וועט דאָס טאָן און די שולדיגע וועלען בעשטראָפט ווערען.

דער סיים טרעט צו צו ראַטיפיצירען דעם מאָס-קווער פּראָטאָקאָל, צו דער גרעסטער פערוואונדע-רונג פון אַלע איז נעגען דער ראַטיפיקאַציע אַרויס-געטרעטען דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט סיפּולאַ.

דאַן איז דער סיים צוגעטרעטען צו דער ער-שטער לעזונג פון געזעץ-פּראָיעקט וועגן דעם „אויפ-בוי פאָנד" און די העכערונג פון דירה-געלד.

רעפּ. זאַלעווסקי (נ. ד.) זאָגט, אַז דער פּראָ-יעקט איז אַ נייע שווערע בעשטייערונג פאַר דער שמאַלישער בעפעלקערונג.

רעפּ. סיפּולאַ (קאָמוניסט) לעגט פאָר אָפּצו-וואַרפען דעם פּראָיעקט אין דער ערשטער לעזונג.

רעפּ. פּראַגער (פּ.פּ.ס. איז נעגען דעם, אַז 25 פּראָצענט פון דער העכערונג זאָל גערהען אין די קעשענעס פון די ווירטסלייט. ס׳איז נישט פערהאַן קיין זיכערקייט, אַז 15 פּראָצענט וועלען אויסגעגעבן ווערען אויף רעמאָנט פון די הייזער. די הויזווירטען דאַרפען נישט בעקומען קיין פּראָצענטער פון דער נויט פון דער אָרימער בעפעלקערונג, פאַר בוי-צוועקען דאַרפען גענומען ווערען די קאַפּיטאַלען פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען און אויך טיילווייז די קאַ-פּיטאַלען וואָס די רעגירונג גיט אויס אויף אַרבייטס-לאָזע צוליב׳ן אָפּשטעלען פון דער בויבעוועגונג.

רעפּ. אייזענשטיין (יודישע „קאָלאָ") זאָגט, אַז די רעגירונג איז געגאַנגען אויף דער ליניע פון לייכטסטען ווידערשטאַנד, אַפילו די רעגירונגס-פּרעסע איז נישט צופרידען מיט׳ן פּראָיעקט. דער פּראָיעקט איז אַ נייער שטייער געזעץ, וועלכער וועט זיך מיט דער גאַנצער לאַסט לעגען אויף די שטעט, ספּעצ-יעל אויף דעם האַנדעל און אינדוסטריע, וועלכע ווייטיען אַזוי אויך קוים. דער פּראָיעקט וועט אַרויס-רופען אַ נייעם יקרות, די רעגירונג קאָקעט מיט די לינקע דורך דעם וואָס די קלייגע וואוינונגען וועלען ווענ-בעשטייערט ווערען, די בעאַמטע בעקומען אַ צוקערעל דורך ספּעציעלע וואוינונגס-הוספות. די גאַנצע לאַסט וועט טראָגען דער האַנדווערקער און סוחר. דער שווער לאַוועל וועט אַזוי אַרום ווייטער זיין דער יוד. דאָס יודישע „קאָלאָ" איז געגען דעם פּראָיעקט.

דער געזעץ-פּראָיעקט איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין דער קאָמיסיע פאַר עפענטליכע אַרבייטען.

נאָך די רעדעס פון רעפּ. זשולאַווסקי און הע-לער איז דער פּראָיעקט וועגן פערזיכערן אויפ׳ן פאַל פון טויט אָפּגעשיקט געוואָרען אין דער קאָ-מיסיע פאַר אַרבייטס-שוץ.

צום סוף זענען איבערגעלייגט געוואָרען די אינטערפּעלאַציעס פון אַלע לינקע קלובען און פון די ענדעקעס צום פּרעמיער און יוסטיץ-מיניסטער ווענען מיטטיילן דעם סיים און בעשטראָפען די דער-פּוטאַטען און מיניסטאָרען, וועלכע האָבען, לויט די רעוועלאַציעס פון מאַרשאַל פּילסודסקי, גענגבעט מלוכה-געלדער.

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער גען. קריגס-מיניסטער גענ. שעפּטיצקי צוגעשיקט אַ בריף אין „ראַבאָטניק", אין דעם בריף בעט דער גענ. שעפּטיצקי דעם מאַרשאַל פּילסודסקי אָנצוווייזען קאָנ-קרעט די נעמען פון די מיניסטאָרען, וואָס זענען בעגאַנגען די מיסברויכען, וועגען וועלכע דער מאַר-שאַל האָט גערעדט אין זיין דאָנערשטאָג׳דיגע רעדע אין סענאַט, אַנדערש, זאָגט דער גענעראַל, פאַלט דער שאָטען אויך אויף איהם, ווי אויף איינעם פון די געוועזענע קריגס-מיניסטאָרען. אַלס גענעראַל, ערקלערט גענ. מין. שעפּטיצקי, מוז ער אונבעדינגט זוכען אַ סאַטיספאַקציע, און אויב די געהעריגע נעמען וועלען נישט אָנגעוויזען ווערען, וועט ער זיך מוזען ווענדען אין געריכט און אין מלוכה-טריבונאַל, גענ. שעפּטיצקי ווייזט אויך אָן אין זיין בריף, אַז ער געפינט זיך נישט אין דער לאַגע פון גנב. קריגס-מיניסטער גענ. לעשניעווסקי, וועלכער איז געשטאָר-בען און קאָן שוין אויף קיין שום חשד נישט רעד-אַגירען.

Miły i wesoły!
Shampoo Elida jest tak łagodnym środkiem do pielęgnacji włosów, że nawet delikatne włosy dziecięce stają się przy jego zastosowaniu jeszcze bardziej miękkie i puszyste.
Shampoo Elida w opakowaniu niebieskiem — dla wszystkich.
Shampoo Elida à la camomille w opakowaniu złotem — dla blondynek.
SHAMPOO ELIDA

מאָרגען ערעפענונג פון דער פעלקער-ליגע-סעסיע

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש) נעכטען 9 אַ זייגער אין אָוונט איז מיט׳ן פאַריזער צוג אַרויסגע-פאָהרען קיין גענף צוזאַמען מיט זיין פרוי דער אויס-ערן-מיניסטער זאַלעסקי. דער מיניסטער איז גע-פאָהרען אויף דער מערץ-סעסיע פון דער פעלקער-ליגע, וועלכע הויבט זיך אָן מאָנטאָג אין גענף. ס׳איז שוין אויך אַרויסגעפאָהרען די גאַנצע פּוילישע דעלעגאַציע.

לאָנדאָן, 2. (ספּ. טעל.) טשעמבערלען פאָהרט היינט אַרויס קיין גענף אויף דער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע. דעם גרעסטען אינטערעס רופט אַרויס די פראַגע פון די נאַציאָנאַלע מינדער-הייטען, מען ערוואַרט אַ לעבהאַפטען מיינונגס-אויס-טויש צווישען שטרעזעמאַנען און מין. זאַלעסקי.

גענף, 2. (אַטע) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס עס דערנעהנטערט זיך די סעסיע פון דעם ראַט פון פעלקער-ליגע איז ד אָצו בעמערקען אַ געוויסע אויפלעבונג אין די היגע פּאָליטישע קרייזען. עס זענען שוין אָנגעקומען אַ רייה דעלעגאַטען פון פערשידענע מלוכות צווישען אַנדערע דער געוועזע-נער מלוכה-סעקרעטאַר פון די פעראייניגטע שטאַ-טען פון רוזוועלטס צייטען ה׳ ראַט, זיין קומען ווערט פערבינדע מיט די אונטערהאַנדלונגען וועגען דעם אַז די פעראייניגטע שטאַטען זאָלען צוטרעטען צום האַאַגער טריבונאַל.

דער פּרעזידענט פון דער קאָמוניקאַציאָנס קאָ-מיסיע דינינאַליאַ האָט פאָרגעשטעלט דעם גענעראַל סעקרעטאַר פון דער פעלקער-ליגע אַ ראַפּאָרט וועגען די קאָמוניקאַציאָנס און טראַנזיט-שוועריג-קייטען צווישען פּוילען און ליטע.

די קאָמוניקאַציאָנס-קאָמיסיע ביי דער פעל-קער ליגע איז צוזאַמענגערופען אויפ׳ן 15. ד. ח. כדי צו רעגולירען די קאָמוניקאַציאָנס פראַגע צווי-שען פּוילען און ליטע.

אַריינגעוואָרפען אַן אײגען קינד אין ברענענדען אויווען.

דאָס קינד איז פערברענט געוואָרען.

פּיעטריקאָוו, 2 (טעלעפאָניש) דאָס דינסטמיידעל סאָקאָלסקא האָט געבוירען אַ נישט-געזעצליך קינד, כדי דערפון פטור צו ווערען האָט זי אינדערפריה איינגעהייצט אין אויווען און אַריינגעוואָרפען דאָס קינד, וועלכעס איז פערברענט געוואָרען, די מערדערין איז אַרעסטירט.

בעלאַגערונגס-צושטאַנד אין פּעקין.

בלוטיגע קאַמפּען אין די גאַסען.

פּעקין, 2 (ספּ. טעל.) נעכטען איז געקו-מען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווישען רעגי-רונגס-מיליטער און די געוו. זעלנער פון דער צפון אַרמעע, וועלכע האָבען לויט אַ בעפעהל פון דער מאַכט געזאָלט ענטוואָפענט ווערען.

די ענטוואָפענטע האָבען געשטעלט אַ ווידער-שטאַנד און ס׳איז געקומען צו אַ גרויסען קאַמף, בעת וועלכען עס זענען געפאַלען פיל טויטע און פערוואונדעטע. אין דער שטאָט איז ערקלערט גע-וואָרען בעלאַגערונגס-צושטאַנד.

פראַנקרייך ראַטיפיצירט דעם קעלאָג-אַפּמאַך

פּאַריז, 2 (ספּ.טעל.) דער פּאַרלאַמענט האָט ראַטיפיצירט דעם קעלאָג-אַפּמאַך מיט 570 שטימען געגען 12.

וועגען דעם געהיימען-אַפּמאַך

צווישען פראַנקרייך און בעלגיען.

פּאַריז 2 (אַטע) דער אויסערן-מיניסטער בריאַן האָט שבת פאַרמיטאָג אויפגענומען דעם בעלגישען געזאַנדטען. דאָס געשפּרעך האָט זיך געפיהרט וועגען דעם פערעפענטליכטען געהיימען אַפּמאַך צווישען פראַנקרייך און בעלגיען.

איצט שוין אויף אַן אמת

גרייט מען זיך צו די פּויליש-סאָוויע-טישע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען.

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש) די פאָרבערײ-טונגען אָנצוהויבען האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען צווישען פּוילען און די סאָוויעטען ווערען געמאַכט פון ביידע צדדים. די מאַסגעבענדע מיניסטעריומס האָבען שוין צונויפגעזאַמעלט דעם ענטשפּרעכענ-דען מאַטעריאַל.

א גרויסע פערזאַמלונג
פון קאָלאָניאַל- און גאַלאַנטעריע-הענדלער.
היינט, זונטאָג דעם 3-טען מערץ, 5 אַ זייגער אָוונד, קומט פאַר אין דער קליינהענדלער-צענטראַלע, זאַוואַדזקאַ 5
אַ גרויסע פערזאַמלונג פון די קאָלאָניאַל-הענדלער
מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) בעריכט פון קליינהענדלער-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ, 2) די נייע פּצראָרדנונג וועגען סאַניטאַרען צושטאַנד, 3) וואָס דאַרפען מיר פאָדערן אין די האַנדעלס-קאַמער, 4) דער לעצטער פּראָיעקט וועגען העכערן פאַר די וואָיגונגען מיט 100 פּראָצענט.
רעפערירען וועלען: פּרעזעס פּיאָטר כּארי (ראַדצאַ אין האַנדעלס-קאַמער), דירעקטאָר מנחם קירשבאַום א. א.
קומט מאַסענווייז!
די פערוואַלטונג.

אכטונג, סוחרים
פון דער קאָלאָניאַל- און שפּיין-בראַנזשע!
זונטאָג, דעם 10 מערץ ד. י. 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג צום ערשטען טערמין און 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאָהל אַנוועזענדע קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל צעגעלניאַנאַ 15, די יעהרליכע
אַ לגע-מײנע פערזאַמלונג
פון די מיטגלידער, מיט אַ זעהר וויכטיגער טאָג-אָרדנונג.
די פערוואַלטונג פון קאָלאָניאַל-קליינ-הענדלער-פעראיין, צעגעלניאַנאַ 15.

וויכטיג פאַר הויז-ווירטינס!
דערמיט טייל איך מיט אַלע לאָדזער הויז-ווירטינס, אַז יעדען טאָג פון 6.30 אַ זייגער פריה קען מען ביי מיר בעקומען
די מילך פון דעם פריה-געמעלק פון דעם גוט ברוס הינטער לאָדז.
אין דעם דאָזיגען גוט ווערען די קיהען ספּעציעל געפלעגט און סיס-טעמאַטיש אונטערזוכט פון וועטערינאַר-דאָקטאָר וו. מערטשיס, אַזוי, אַז מ׳קען זיכער זיין, אַז די מילך איז פריי פון יעטוועדער קראַנקהייטס-מיקראָב. די מילך פון גוט ברוס איז בעקאַנט, אַלס נישט געפעלשטע, פולפעטע, געזונדע, שמאַקהאַפטע, ריינע און פרישע.
7679
צו בעקומען יעדען טאָג פון 6.30 אין דערפריה אין דער מלעטשאַרניע קאַמיענאַ 14, ביי מ. פּריס.
בעמ.: די מילך איז כשר, ווייל מ׳שטעהט ביי דער געמעלק.

יאָרג.
3 מערץ 1929
„נייער פאָלקסבלאַט"
יאָרג.
3 מערץ 1929

ווער?
די פראַגע, וועלכע פערלאַנגט אַנ'ענטפער.

ארום דער אויסערליכער זייט און דעם איינדרוק פון מארשאל פילסודסקי'ס רעדע פיהרט זיך אַ קליינע אָדער אינטערעסאַנטע דיסקוסיע אין די וואַרשאַווער בלעטער.

איינינע סענאטאָרען האָבען געזעהן, אז דער קאָמענדאנט האָט גערעדט מיט א ציטערדינער שטימע, אַז ר'האָט אַלעמאָל אָפּגעווישט דעם פערשוויצטען שטערען און האָט אָפט געמוזט איבעררייסען די רעדע צוליב ערשעפּונג. אויף די ראָזינע עדות פאלט אָן מיט דער גאַנצער רוגזה דער „גלאָס פּראַוודי". דאָס זענען סענאטאָרען, וועלכע — צוליב אלטקייט — דער.עהען ווי שוין נישט און דערהערען שוין נישט. גראָד פערקעהרט, דער מארשאל האָט גערעדט לאנג, דייטליך און מיט א שטארקען אקצענט, זיין ענערגישען שנעלען טריט ביים פערלאָזען דעם זיצונגס־זאל וואָלט געקאָנט מקנא זיין מאנכער נישט נאָר פון די עלטערע סענאטאָרען, נאָר וואָגאר א סך פון די יונגערע דעפּוטאַטען."

דער סאַנאַציע־אָרגאַן „פּשעגלאָנד וועטשאָרני" האָט אַ שטייגער, קאָנסטאַטירט, אַז די רעדע האָט געמאַכט „אַנ'ערשיטערנדען איינדרוק". „ראָבּאָטניק" ענטפערט דערויף סקעפּטיש און לאַקאָניש: „מיר האָבען דאָס נישט בעמערקט".

מיר זענען גיכער גענויגט צו גלויבען דעם „פּשעגלאָנד" בנוגע דעם איינדרוק פון מאַרשאַל'ס רעדע. אויפ'ן קלאַפּ פון סיים האָט די רעגירונג געענטפערט מיט אַ שווערען שלאָג. דער סיים האָט געוואָלט קאָמפּראָמיטירען די רעגירונג, און האָט איבערגעגעבען צו קאָנסטיטוציאָנעלער פעראַנטוואָרטליכקייט דעם פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש פאַר אַריבערשרייטען דעם ביודזשעט אויף די סומע פון העכער אַ האַלבען מיליאַרד זל. אויף צו פאַרירען דעם ראָזינען קלאַפּ איז געקומען מאַרשאַל פילסודסקי אַליין, דער איינציגער אין זיין אַרט קריטיקער און בעצווינגער פון פּוילישען פּאַרלאַמענט. ער האָט גערעדט וועגען דער אַרבייט פון סיים, וואָס איז פיל מיט „גאַנסענסען", „דומהייטען" און ווערט ווי אומישנע געפיהרט אַזוי, אַז די זאָל זיין „געמיין און מאַנדערנע", וועגען דער אומגעהויערער צאָהל פאַרטעילען אין פּאַרלאַמענטאַרישע לעבען, וועלכע זענען „תמיד אין ווידערשפּרוך אָדער מיט'ן לעבען, אָדער מיט דער אַרבייט, אָדער מיט דער צייט, אָדער מיט'ן געזעץ".

דער מאַרשאַל האָט, מיט דער אָפענהאַרציגקייט און אָריגינעלקייט, וועלכע נאָר ער אַליין קאָן זיך ערלויבען, געוואָרפען די ווערטער, וועלכע זענען פונקט אַזוי שווער און וואָגיג, ווי פּיקאַנט: „די טרויעריגע געשיכטע פון אונזערע מיליטערישע ביודזשעטען ליגט נישט אין עפּעס אַנדערש, ווי אין אַ בפירושער בעגנבענען די ראָזיגע ביודזשעטען און אין דעפּראַוראַציעס, וואָס גרייכען צום ווייטסטען. דאָס זענען „פרעהליכע ביודזשעטען", ווייל מיר זענען בעקאַנט פאַלען, ווען פון די מיליטערישע ביודזשעטען איז אויסגעגעבען געוואָרען אויף רייכע אָרגיעס מיט מיידלעך פון שאַנר־הייזער, איינגעאָרדענט פאַר די הערען דעפּוטאַטען דורך הערען מיניסטאָרען".

דאָס איז געווען אַ סיגנאַל. ער איז אויפגעכאַפּט געוואָרען דורך דער רעגירונגס־טרייער פּרעסע, און ווידער גיסט זיך אויף די שפּאַלטען פון „קוריער פּאָראַנני", „גלאָס פּראַוודי" אַ שטראָם פון אָנפאַלען און בעליידיגונגען אויפ'ן אַדרעס פון סיים און פון די דעפּוטאַטען. טאָמער פּרובט דער „ראָבּאָטניק" אַרויסצוראַטעווען פון מבול דעם איצטיגען סיים פעסטשטעלענדיג, אַז אין איהם זענען דאָך קיינמאָל נישט געמאַכט געוואָרען קיין אָנפאַלען אויפ'ן מיליטער און מיליטער־אָרגאַנען, מאַכט דאָס „ק. פּ." אַזעק מיט דער האַנד: „דער היינטיגער סיים" איז אין גרונד גענומען דערזעלבער פּאָליפּ, וועלכער האָט אין משך פון 10 יאָהר געפיהרט אַ פּאַראַזיטיש לעבען אויפ'ן גוף פון דער מלוכה". „דאָס גרויסע ווערק פון יוזעף פילסודסקי, שרייבט „גל. פּר.", וואָס איז געבויט געוואָרען אין משך פון צעהנדליגער יאָהרען, וואָס איז אַרויסגעהויבען געוואָרען דורכ'ן פיאַן פון אומבייגזאַמען ווילען און צעמענטירט געוואָרען מיט בלוט פון האַרץ, — איז אונטערגעגראָבען געוואָרען דורך דער שוואַכקייט און בייזען ווילען פון פערזאָנען, וועלכע האָבען געדאַרפט רעפּרעזענטירען דעם ווילען פון דער גאַנצער פּוילישער געמיינשאַפט".

און אַזוי ווייטער געהען דערנידערונגען פון סיים און פּאַרלאַמענטאַריזם און „געצענדינערישע אונטערטעניגקייט" לגבי פערזענליכקייט, וואָס דאָס אַלץ גרעניצט, ווי ס'דריקט זיך אויס דער „ראָבּאָטניק" מיט'ן געביט פון פּסיכאָפּאַטיע.

איין זאַך איז קלאָר, און אין דער פראַגע קומען זיך צונויף אַזוי דער פּעסימיסטישער „ראָבּאָטניק", ווי די ענדעקישע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ": עס מוז געגעבען ווערען אַ קלאָרער ענטפער אויף דער פראַגע: ווער? ווער פון די קריגס־מיניסטאָרען האָט עס — פאַר וועלכע דעפּוטאַטען — געפּראַוועט אָרגיעס מיט שאַנר־מיידלעך אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה? ביידע בלעטער רופען גרייטווילינ אונטער די רשימה פון אַלע ביזאיצטיגע קריגס־מיניסטאָרען וועלכע זענען געווען עטליכע, לויטער גענעראַלען, קיין איין ציווילער מיניסטער, אַלזאָ — ווער פון זיי?

די שולדיגע דאַרפען צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט, אַזוי ווי עס האַנדעלט זיך וועגען מיניסטאָרען — אָפיצירען, קאָן זיי מאַרשאַל פילסודסקי לאָזען אַרעסטירען פון זיין, אינגענער מאַכט אַלס זייער העכסטער בעפעהלסהאַבער. ער קאָן עס טון איצט. ער האָט עס געקאָנט טון אויך פריהער.

ל. ב.

נישט פרייוויליג, נאר מיט געוואלד
וואָס טראָצקי דערצעהלט וועגען זיין פערשיקונג

טראָצקי, האָט פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל געשיקט אַ טעלעגראַפישען אַרטיקעל פון 2,000 ווערטער אין די אַמעריקאַנישע צייטונגען.

דער אַרטיקעל טראָגט דעם כאַראַקטער פון אַ מין ערקלערונג, אין וועלכער טראָצקי גיט איבער זעהר וויכטיגע און אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען וועגען דעם ווי אַזוי ער איז אָנגעקומען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, ווי אַזוי ער האָט געלעבט אין צענטראַל־אַזיען און ווי אַזוי ער איז בכלל געקומען צו זיין איצטיגער לאַגע.

וועגען זיין אָנקומען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל דערצעהלט טראָצקי:

„הגם איינגע צייטונגען זאָגען, אַז איך בין אַהער געקומען מיט מיין אייגענעם ווילען — ערקלערט איך, אַז דאָס איז פאַלש. מיינע פריינד אין דייטשלאַנד און פראַנקרייך זענען גערעכט, זאָגענדיג, אַז מען האָט מיך געצוואונגען. אויף דער שיף איז נישט געווען קיין איין מענש חוץ מיין פאַמיליע און די אַגענטען פון דער סאָוויעטישער פּאָליציי, ג. פּ. או. תיכף ווי איך בין אַראָפּ אויפ'ן ברעג האָב איך געשיקט דעם טערקישען פּרעזידענט מוסטאַפאַ קעמעל פּאָלגענדע ערקלערונג: „איך דערקלער אָפיציעל, אַז איך קום אַריין אין אייער לאַנד נישט פרייוויליג, נאָר מיט געוואַלד. טראָצקי".

ווייטער גיט טראָצקי אַ וויכטיגע ערקלערונג וועגען זיין איצטיגע פּאָליטישע אַנשויאונגען:

כדי דער לעזער זאָל נישט האָבען קיין טעות וואָלט איך וועלען אָנהויבען מיט דער ערקלערונג, אַז מיין בעציהונג לגבי דער רעוואָלוציע, די סאָוויעטען, דעם מאַרקסיזם און באָלשעוויזם בלייבט אַבּסאָלוט די אייגענע. פּאָליטיק האָט נישט קיין שום שייכות מיט סכסוכים צווישען פּערזאָנען".

טראָצקי לאָזט זיך דאַן אַריין אין אינטערעסאַנטע ערינערונגען וועגען זיין רייכער פערגאַנגענהייט, צווישען אַנדערען אויך וועגען דעם, ווי מען האָט איהם אַמאָל אַרויסגעשיקט פון פראַנקרייך:

„די אינטערעסען פון די פערשיקטע הערען זעלטען גענומען אין אַכט פון די, וואָס פערשיקען זיי. אין 1916 האָט די פראַנצויזישע רעגירונג מיך אַרויסגעשיקט קיין שפּאַניע, וועמענס שפּראַך מיר איז געווען אומבעקאַנט. די ליבעראַלע רעגירונג פון ה' ראָמאַנאָנעס האָט מיר נישט געגעבען קיין צייט אויסצולערנען זי, ווייל מען האָט מיך באַלד ווידער פערטריבען.

אויב נקמה־געפילען וואָלטען פערנומען אין דער פּאָליטיק דאָס אָרט, וואָס זיי קומט, וואָלט איך געקאָנט פרעהען זיך, וואָס ה' מאַלוי, וועלכער האָט מיך אַרויסגעשיקט, איז באַלד נאָכדעם אַליין פערשיקט געוואָרען כּי ה' קלעמאַנסאָ און נאָך בעסער, דער שעף פון דער פראַנצויזישער פּאָליטישער פּאָליציי ה' בידע פּאַאַ, לויט וועלכענס פּאָדערונג מען האָט מיך אַרויסגעשיקט, איז אַליין אַרעסטירט געוואָרען אין 1918 אין רוסלאַנד, וואוהין ער איז געקומען מיט אַ געהיימער מיסיע. ווען מען האָט איהם געבראַכט צו מיר — איך בין דעמאָלט געווען קריגס־מיניסטער — האָב איך זיך אָנגערופען: „ווי אַזוי איז דאָס מעגליך?" דערויף האָט ער געענטפערט: „דאָס איז דער גאַנג פון די געשעהענישען". דער ענטפער איז מיר געפעלען געוואָרען. די וועלט איז אין אַ'אַ צושטאַנד, אַז נאָך לאַנג וועלען די דאָזיגע ווערטער זיך פּאַסען צו פערשידענע פאַלען.

מיין גירוש פון רוסלאַנד איז אויף קיין שום פאַל נישט דאָס לעצטע וואָרט. די געשעהענישען קענען פּראָגרעסירען מעהר אָדער ווייניגער גיך, מעהר אָדער ווייניגער גלייך. אין דער שולע פון מאַרקס האָב איך זיך אויסגעלערנט צו קוקען אויף דער געשיכטע".

טראָצקי קעהרט זיך דאַן צוריק צו זיין לעבען אין סאָוויעט־רוסלאַנד און צו די אומשטענדען, ביי וועלכע ער איז פערשיקט געוואָרען. ער דערצעהלט ווי אַזוי דער 15־טער קאָנגרעס פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי האָט איהם צוזאַמען מיט זיינע אַלע אָנהענגער אויסגעשלאָסען פון דער פּאַרטיי, ווי אַזוי מען האָט שפּעטער פערשיקט הונדערטער און טויזענדער אָפּאָזיציאָנערען, צווישען זיי אַזעלכע פיהרער ווי ראַקאָווסקי, ראַדעק, סמירנאָוו, פּרעאָבראַזשענסקי, מוראַלאָוו, מענשען, וועלכע האָבען צעהנדליגער יאָהרען געקעמפט פאַר'ן פּראָלעטאַריאַט, גרינדער פון דער פּאַרטיי, סאָלדאַטען פון דער רעוואָלוציע און וועמענס ווערט איז לויט טראָצקין אַ סך העכער פון ווערט פון די, וועלכע זענען געבליבען רעגירען.

וועגען דעם אָרט וואוהין טראָצקי איז פערשיקט געוואָרען שרייבט ער פּאָלגענדעס:

„דאָס אָרט, וואוהין מען האָט מיך פערשיקט איז געווען די נייע הויפּט שטאָט פון קאַזאַקסטאַן, אַלמאַ־אַטאַ, אַ שטאָט, וואו עס הערשט די מאַלאַריע, ערד־ציטערנישען, פערפלייצונגען, אַ שטאָט, וואָס געפינט זיך 2300 קילאָמעטער ווייט פון מאָסקווא און 250 קילאָמעטער פון אַנ'אייזען־באַהן־ליניע. מיין פרוי און מיין זוהן האָבען געלעבט צוזאַמען מיט מיר. איך האָב געהאַט עטליכע ביכער. איך האָב געלעבט אין אַ פּראַכטפולען נאַטור־ווינקעל. בריף און צייטונגען פלעגען אָנקומען נישט רעגעלמעסיג, לויט דעם ווילען אָדער דעם קאַפּריז פון דער רעגירונג.

איך האָב דאָרט געהאַט אַ סך פריינד, אָבער איך האָב געלעבט פון זיי באַזונדער: יעדער־ער, ווער עס פלעגט וועלען קומען מיט מיר אין בעריהרונג, פלעגט שטרענג בעשטראָפט ווערען.

מיין איינציגער קאָנטאַקט מיט דער וועלט איז געווען די יאַגד, אויף וועלכער איך פלעג געהען מיט מיין זוהן, און פלעגען שטענדיג בעגלייטען אַגענטען פון ג. פּ. או.".

טראָצקי דערצעהלט ווייטער ווי אַזוי מען האָט צו איהם נישט דערלאָזען קיין בריף, ווי אַזוי די צענזור פלעגט נישט דורכלאָזען קיין טעלעגראַמען צום יובילעי פון דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע. און ווען די אָפּאָזיציע האָט זיך אָנגעהויבען שטאַרקען אין 1928 האָבען זיך אָנגעהויבען די ווייטערדיגע רעפּרעסיעס געגען איהם:

„דעם 16. דעצעמבער 1928 איז אָנגעקומען אַ ספּעציעלער קאָמיסאַר פון ג. פּ. או. און האָט מיר איבערגעגעבען אַנ'אולטימאַטום, וועלכער לאָזט מיך אין אויפצוהערען יעדע אָפּאָזיציאָנעלע טעטיגקייט. אין געגענפאַל וועלען לגבי מיר אָנגענומען ווערען מיטלען, כדי פולשטענדיג מיך צו איזאָלירען פון פּאָליטישען לעבען. מע זהאָט נישט גערעדט וועגען אַרויסשיקען און האָב משער געווען, אַז די דראָהונג מיינט בלויז אינערליכע מיטלען. דערויף האָב איך געענטפערט מיט אַ בריף צום פּרעזידיום פון קאָמינטערן, אין וועלכען איך ערקלער מיינע פּרינציפּען".

טראָצקי ציטירט דעם בריף צום קאָמאינטערן. דער בריף איז צוזאַמענגעשטעלט אין זעהר שאַרפע אויסדרוקען וועגען סטאַלינ'ס גרופּע. אין איין אָרט שרייבט טראָצקי למשל:

— „בלויז דעגענערירטע בעאַמטע קענען פאָדערען ביי רעוואָלוציאָנערען, זיי זאָלען אויפהערען זייער פּאָליטישע טעטיגקייט. בלויז די נידערטרעכטיגסטע פון די רענעגאַטען וואָלטען עס געקאָנט צוזאָגען". דעם בריף פערענדיגט טראָצקי אַזוי:

„זאָל יעדער נעהמען אויף זיך זיין פעראַנטוואָרטליכקייט. ווילט איהר ווייטער הערשען מיט דער מאַכט פונ'ם רעוואָלוטירטען פאָלק? מיר ווייסען, וואָס אונזער אויפגאַבע איז און מיר וועלען זי ערפילען ביז'ן סוף".

די געפאהר פון א מלחמה צווישען ענגלאנד און אמעריקע.

די געפאַהר פון אַ מלחמה צווישען ענגלאַנד און אַמעריקא נעהמט זיך הויפּטזעכליך נישט פון דיפּלאָמאַטישע אָדער פּאָליטישע מאָטיוען, נאָר פון פיל וויכטיגערע עקאָנאָמישע אורזאַכען. די ענגלישע פּאָליטישע טעות'ן און דיפּלאָמאַטישע מיספערשטענדנישען זענען נישט מעהר ווי אַ רעזולטאַט פון גרעסערע אורזאַכען. אַלע צייגען זיי בלויז אָן אַז ערגעץ וואו אין דער בעהאַלטענער טיפעניש איז פערהאַן אַ קוואַל פון וועלכען זיי שטראָמען און שעפּען זייער גאַנצע קראַפט און וויכטיגקייט. דער קוואַל איז די קאָנקורענץ צווישען ענגלאַנד און אַמעריקא פאַר אויסלענדישע מערק פאַר זייערע סחורות, וואָס איז ספּעציעל פערשאַרפט געוואָרען פון נאָך דער מלחמה אָן.

פאַר דער וועלט־מלחמה האָט ענגלאַנד פערנומען דעם וויכטיגסטען פּלאַץ אין דעם אויסלענדישען האַנדעל פון דער וועלט. איהר גרעסטער קאָנקורענט איז געווען דייטשלאַנד. און פיל זענען מיט דער מיינונג, אַז דאָס איז געווען די הויפּט־סיבה פון דער מלחמה. ענגלאַנד האָט געוואָלט פערניכטען איהר קאָנקורענט, דייטשלאַנד. דאָס איז איהר אויך טיילווייז געלונגען. נאָר אַנשטאָט דייטשלאַנד האָט זי יעצט אַלס קאָנקורענט בעקומען אַמעריקא.

פון נאָך דער מלחמה אָן, האָט אַמעריקא זיך גענומען אויסשפּרייטען פינאַנציעל און קאָמערציעל איבער דער גאַנצער וועלט. פאַר 1914 האָט אַמעריקא זיך אָפּגעגעבען הויפּטזעכליך מיט דעם היימישען מאַרק. אויסלאַנד האָט מען כמעט ווי איגנאָרירט, יעצט פאַנגט אָן דער אויסלענדישער האַנדעל צו פערנעהמען איינעם פון די וויכטיגסטע פּלעצער אין דער אַמעריקאַנער געשעפטס־וועלט. עס איז איינער פון די איראָנישע פּאַראַדאָקסען פון דער געשיכטע, אַז גראָד פון דער צייט אָן, ווען פּאָליטיש האָט אַמעריקא בעשלאָסען זיך צוריקצוציהען פון אייראָפּא און פון דער איבעריגער וועלט אַז זהאָט זיך אָפּגעזאָגט אַנטיילצונעהמען אין פעלקער־בונד, גראָד פון דאַן אָן האָט זי ערשט אויף אַנ'אמת'ן אָנגעפאַנגען אַנ'אַנטייל צו נעהמען אין דעם עקאָנאָמישען און פינאַנציעלען לעבען פון אייראָפּא און פון דער וועלט. קיין צייט פריהער אין איהר געשיכטע איז אַמעריקא נישט געווען אַזוי טיף אַריינגעטון אין אויסלענדישע געשעפטען און פינאַנצען ווי יעצט. אַמעריקא איז יעצט געשעפטליך און פינאַנציעל אַזוי צואַמענגעבונדען מיט אייראָפּא ווי צעהן פעלקער־בונד'ן וואָלטען איהר נישט געקענט פערבינדען.

די טיפע אַריינדרינגונג פון אַמעריקא אין'ם עקאָנאָמישען און פינאַנציעלען לעבען פון דער וועלט האָט זיך אָפּגערופען ספּעציעל אויף ענגלאַנד. ווייל ביז יעצט האָט ענגלאַנד פערנומען אָט דעם פּלאַץ אין דער וועלט און אַמעריקא טרייבט פשוט אַרויס דעם ענגלישען קאַפּיטאַל פון זייערע פּאָזיציעס. וואָס גרעסער עס איז דער דערפאָלג פון אַמעריקא אויף דעם פעלד, אַלץ גרעסער איז די ניי־ערלאַגע פון ענגלאַנד, עס דערגעהט שוין אַזוי ווייט, אַז אין ענגלאַנד פיהלט מען שוין די ביטערע אַמעריקאַנער קאָנקורענץ פשוט אויף יעדען שריט. ענגלאַנד איז פון שטענדיג אָן געווען אָפּהענגיג פון איהר אויסלענדישען האַנדעל. זי האָט כמעט נישט קיין אַנדער האַנדעל און ווען אַ קאָנקורענט קומט און פערכאַפּט איהם נעהמט ער פשוט צו איהר איינציגע חיונה עס איז נאָר קיין צווייפעל נישט אַז דער יעצטיגער גרויסער קריזיס אין ענגלאַנד איז טיילווייז אַ רעזולטאַט פון דער שאַרפער אַמעריקאַנער קאָנקורענץ מיט ענגלישען קאַפּיטאַל אין אויסלאַנד.

דאָס איז הויפּטזעכליך פעראַנטוואָרטליך פאַר די אָנגעצויגענע בעציהונגען צווישען די ביידע פעלקער. עס איז נישט קיין פראַגע פון פּאָליטיק אָדער פון דיפּלאָמאַטיע, נאָר פון פרנסה. הינטער דעם קאַמף פון פלאָטען און אָפּמאַכען איז בעהאַלטען דער פיל וויכטיגערער שטרייט פון געשעפט קאָנקורענטען, וועלכע שטרייטען פאַר זייער קאַפּיטאַל. דאָס איז די אמת'ע אורזאַך פאַר דער מלחמה־געפאַהר צווישען ענגלאַנד און אַמעריקא און דערפאַר טאַקע איז די געפאַהר אַזוי ערנסט. וואָלט זיך דאָ געהאַנדעלט נאָר אין די דיפּלאָמאַטישע טעות'ן, וואָלט די זאַך נאָך נישט אַזוי וויכטיג געווען. די גאַנצע ערנסטקייט פון דער סיטואַציע נעהמט זיך פון דעם, וואָס צווישען די ביידע לענדער איז יעצט פערהאַן טאַקע אַנ'אמת'ע און לעבענס־וויכטיגע עקאָנאָמישע אורזאַכע וועלכע האָט שטענדיג געפיהרט צו מלחמות אין דער וועלט, און קען עס אויך יעצט טון.

* * *

מיינט דאָס טאַקע שוין אַז אַ מלחמה צווישען ענגלאַנד און אַמעריקע איז אומפערמיידליך? גאַנץ ווייט דערפון אַ געפאַהר איז פערהאַן און אַ גרויסע געפאַהר אויך, נאָר קיין נייטווענדיגקייט איז עס נישט. וואָלט די געשיכטע געפיהרט געוואָרען בלויז פון עקאָנאָמישע אינטערעסען, ווי די מאַרקסיסטען טענה'ן, וואָלט יעצט אַ מלחמה צווישען ביידע ענגליש־שפּרעכענדע פעלקער געווען אַ זיכערהייט. גליקליכערווייזע איז דאָס ווייט נישט דער פאַקט, עקאָנאָמישע אינטערעסען האָבען געשפּילט און שפּילען אויך אַ וויכטיגע ראָלע אין לעבען פון די פעלקער, אָבער נישט די איינציגע, אָדער וואָגאַר פיהרענדע ראָלע, די צייט, ווען פעלקער זענען מיט אַ גרינג האַרץ גענאַנגען אין מלחמה צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון זייערע קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעהמונגען איז שוין יעצט באַלד פאַראיבער אַזוי ווי עס איז פאַראיבער די צייט פון געהן אין קריג, ווייל אַ קעניג האָט עס געוואָלט. עס פאָדערט זיך יעצט מעהר ווי דער ווילען פון קעניגען און אַפילו פון קאַפּיטאַליסטען צו ברענגען אַ מלחמה צווישען צוויי גרויסע ציוויליזירטע לענדער.

אויסער דעם זענען אין דער לעצטער צייט ענטשטאַנען פיל אומשטענדען וועלכע אַרבייטען גראָד פאַר דער דערנעהנטערונג און פערברידערונג פון ענגלאַנד מיט אַמעריקע, עקאָנאָמיש זענען צווישען ביידע לענדער טאַקע פערהאַן גרויסע דיפערענצען, אָבער קולטורעל געזעלשאַפטליך און דיפּלאָמאַטיש זענען יעצט ביידע פעלקער פיל נעהנטער ווי זיי זענען געווען פריהער און די גייסטיגע אורזאַכען זענען נאָך אַלעמען פיל שטאַרקער פון די ריין עקאָנאָמישע. מיר זענען אַלע יעצט צופיל אונטער דעם איינפלוס פון דער גרויסער מאַכט, פון דער עקאָנאָמיק אין דער וועלט און מיר זענען אַלע גענייגט איבערצוטרייבען דעם איינפלוס. דעריבער רעדט מען יעצט אַזוי פיל אין דער אויסערליכער וועלט וועגען דער קומענדער ענגליש־אַמעריקאַנער מלחמה. ווען מען קוקט זיך אָבער ווייניגער אום אויף סטאַטיסטיק און מעהר אויפ'ן לעבעדיגען גייסט פון די פעראייניגטע פעלקער זעהט מען, אַז די גרויסע געפאַהר איז נישט אַזוי גרויס ווי זי שיינט צו זיין אין דער אויסערליכער וועלט.

משפּט'ענדיג פון דער שטימונג אין ענגלאַנד, צום ווייניגסטענס, איז אַ מלחמה מיט אַמעריקא נאָך גאַנץ ווייט הינטער די בערג.

וו. צוקערמאַן.

שעהנע פרויען אלס שפיאָנען

זייער ראָלע איז מלחמה-צייט

די פרויען־שפיאָנען האָבען עקזיסטירט אין אַלע צייטען פון דער מענשליכער געשיכטע. דאָס זענען שטענדיג געווען שעהנע, אַנציהענדע ווייבער, וועמעס ערפאָלג אַרויסצוקריגען מלחמה־סודות איז געווען הויפּטזעכליך צו פערדאַנקען זייער אומפּער־גלייכליכען רייץ און זייער קענען די מענערשע שוואַכקייטען. אַ טייל פון זיי זענען אויך געווען הויך־עגטוויקעלטע, אינטעליגענטע פרויען און אויסגעצייכנעטע דיפּלאָמאַטען. אָבער זייער הויפּט־כּוח איז אין בעשטאַנען אין זייער פערכשופטען רייץ, אין זייער פעהיגקייט צו פאַנגען די הערצער און נעווינען דעם פולען צוטרוי פון יענע מענער, וועלכע האָבען געהאַלטען די שליסלען צו רעגירונגס־סעקרעטען.

די צאָהל פון פרויען־שפיאָנען אין מלחמה־צייט איז פערהעלטנישמעסיג קליין, און נאָך קלענער איז די צאָהל פון די, וועלכע האָבען פאַקטיש געקראָגען די שטראָף וואָס עס קריגט געוועהנליך אַ מלחמה־שפּיאָן, ווען מען כאַפּט איהם ביי דער האַנד, דאָס הייסט טויט־שטראָף. בלויז געצעהלטע עטליכע האָבען זיך אויסגעדרעהט דערפון. זייער יונגע, זייער שעהנקייט און זייער כשופדיגער פרויער־רייץ — דאָס אַלעס האָט זיי מעהר נישט געקענט העלפען און זיי האָבען בעצאָהלט מיטן לעבען פאַר זייערע מעשים.

זעהר שטורמיג איז געווען די קאַריערע פון בעל באיר, וועלכע האָט מעהר ווי איין מאָל ריזיקירט מיט איהר לעבען אין קריג צווישען די אַמעריקאַנער שטאַטען. מען האָט זי עטליכע מאָל געכאַפּט און אַריינגעוואָרפען אין טורמע. זי האָט זיך יעדעס מאָל אויסגעדרעהט. מיט איהר שעהנקייט, מיט איהר רייץ האָט זי געוואונען די הערצער פון די, וואָס האָבען זי געהאַלטען געפאַנגען. און געווירקט אויף זיי צו לאָזען אַנטלויפען. אין 1864 איז זי געשטאַנען פאַר אַ קריגס־געריכט, וועלכער האָט זי געפונען שולדיג אין שפּיאָנאַזש, אָבער די רייצענדע בעל באַיר האָט זיך אויך פון דעם משפט אויסגעדרעהט, צוואַנגענדיג איהר קריגס־ריכטער, אַז זי זאָל אַוועק־פאָהרען קיין ענגלאַנד. און זי האָט געהאַלטען וואָרט זי איז אַוועקגעפאָהרען קיין ענגלאַנד צוזאַמען מיט דעם יונגען לייטענאַנט האַרדינגוש, מיט וועמען זי האָט חתונה געהאַט.

אין ענגלאַנד איז בעל באַיר געוואָרען אַן־ערפאָלגרייכע אַקטריסע און האָט יאָהרען־לאַנג געשפּילט די הויפּטראָלע אין אַ פּיעסע „בעל לאַמאַר" וואָס איז געשריבען געוואָרען ספּעציעל וועגען איהר און איהרע ערפאָהרונגען אַלס שפּיאָנין. זי האָט חתונה געהאַט דריי מאָל. פריהער מיט לייטענאַנט האַרדינגוש. דערנאָך מיט דזשאָן האַמאַנד, און ווען זי האָט זיך אומגעקעהרט קיין אַמעריקע האָט זי געהייראַט מיט נאַטאַניעל האַי, מיט וועמען זי האָט אויסגעלעבט איהרע לעצטע יאָהרען אין קילבאָרן, וויסקאָנסין. אינטערעסאַנט איז אַז אין דער צייט פון דעם בירגער־קריג זענען עטליכע פרויען־שפּיאָנען הינגעריכטעט געוואָרען. אָבער בעל באַיר, וועלכע איז געווען די בעריהמטסטע און געוואַנסטע שפּיאָנקע האָט זיך אויסגעדרעהט פון טויט.

אַ בעריהמטער נאָמען אין פערבינדונג מיט שפּיאָנאַזש אין דער לעצטער וועלט־מלחמה איז עדיט קאַוועל, די ענגלישע שוועסטער, וועלכע איז בעשולדיגט געוואָרען אַלס שפּיאָנין אין בעלגיען און איז אַלס אַזעלכע הינגעריכטעט געוואָרען פון די דייטשען אין יאָהר 1915, די קלאַגע אַז זי איז געווען אַ שפּיאָנין איז קיינמאָל געגען איהר נישט בעוויזען געוואָרען. אָבער די שעהנע פּיל'ס האָט בעצאָהלט מיט איהר לעבען דערפאַר וואָס זי האָט גענומען אונטער איהר שוץ סאָלדאַטען פון דער אַנטאַנט, און זיי געהאָלפען צו אַנטלויפען. זי איז דערשאָסען געוואָרען אין געהיים דעם 12־טען אָקטאָבער, 1915 אום 2 אַ זייגער פאַרטאָג. אָט דער אַקט פון די דייטשען האָט אויפגעשוידערט די עפענטליכע מיינונג, אין אַלע לענדער, וואו מען איז געווען איבערצייגט, אַז די יונגע פרוי איז נישט געווען קיין שפּיאָנקע און עדיט קאַוועל איז ביז איצט געבליבען אַ מאַרטירער־נאָמען.

3

די דראַמאַטישסטע שפּיאָנען־געשיכטע פונ'ם וועלט־קריג איז האָן צווייפעל געווען די געשיכטע פון מאַטאַ האַרי, די אונגאַרישע טענצערקע און אַוואַנ־טיוריסטקע, וועלכע איז הינגעריכטעט געוואָרען אַלס שפּיאָנקע דעם 15־טען אָקטאָבער 1917, אין פּאַריז. זי איז בעשולדיגט געוואָרען, אַז זי האָט איבערגעגעבען אינפאָרמאַציעס צו די דייטשען וועגען בוי־ען פון די אַלאירטע טאַנקען, זי איז גלייך געשטעלט געוואָרען פאַר אַ קריגס־געריכט און מען האָט זי דערשאָסען.

וועגען איהר הינריכטונג האָט מען געהאַט דערצעהלט אַ פּיקאַנטע מעשה. אַז זי האָט געטראָגען אַ לאַנגען זיידענעם מאַנטעל, און אין דעם מאָמענט, ווען עס איז געגעבען געוואָרען דער בעפעהל צו שי־סען, האָט זי פּלוצלונג פאַנאַנדערגעעפענט דעם מאַנטעל און ענטבלויזט איהר נאַקעטען קערפער פאַר די סאָלדאַטען, האָפענדיג דורך איהר רייץ זיי צו פערטומלען און גראַטעווען צו ווערען פון טויט... אָבער אָט די געשיכטע איז אָפגעלייקענט געוואָרען דורך עדות, וועלכע האָבען בייגעוואוינט די הינריכ־טונג. ווי זיי ערקלערען. איז מאַטאַ האַרי געווען אָנגעטון אין איהרע געוועהנליכע קליידער און האָט זאָגאַר געטראָגען איהרע האַנדשוה, בעת זי איז געגאַנגען צום טויט. זי האָט נישט געוואָלט מען זאָל איהר פערבינדען די אויגען, נאָר האָט אָנגעשפּאַרט איהר רוקען אָן אַ סלופּ און מיט אַ שמייכעל בע־גענענט די סאָלדאַטען מיט זייערע אָנגעשטעלטע ביקסען.

אָט די אונגאַרישע טענצערקע וועלכע האָט גע־פונען איהר פריהצייטיגען טויט אַלס שפּיאָנקע, האָט געהאַט אַן אומגעהייערע מאַכט איבער מענער. צווי־שען איהרע קרבנות זענען געווען פּרינצען, פּרעמיע־רען, מיניסטאָרען, הויכע מיליטערישע בעאַמטע און סתם רייכע לייט פון פערשידענע נאַציעס. די אינ־פאָרמאַציע, וואָס זי האָט אַרויסגעקריגען פאַר די דייטשען, איז נישט געווען סיין זעהר וויכטיגע. ווי עס ווייזט אויס, איז שפּיאָנאַזש נישט געווען קיין הויפּט־זאַך פאַר איהר. דער עיקר ביי איהר איז געווען די מאַכט איבער די מענער. מיט וועמען זי האָט זיך געשפּילט ווי מיט צאַצקעס. אין דעם איז זי געווען אַזוי שטאַרק און זיכער, אַז זי האָט גע־האָפט צו געווינען איהר פרייהייט זאָגאַר ביי איהר פּראָצעס פאַר שפּיאָנאַזש. אָבער איין מאָל אין איהר קאַריערע איז זי דורכגעפאַלען, און זי האָט זיך נישט געקענט אויסדרעהען פון טויט.

אין פערלויף פון דער גאַנצער וועלט־מלחמה זענען בלויז צוויי פרויען הינגעריכטעט געוואָרען אַלס שפּיאָנען, דאָס זענען געווען עדיט קאַוועל און מאַטאַ האַרי. אין 1911 דריי יאָהר איידער דער וועלט־קריג האָט אויסגעבראָכען, האָט אַ פראַנצויזישע לעהרערין, מיט'ן נאָמען רענע טהיריאַן, אַרעסטירט געוואָרען אין לייפּציג. מען האָט זי בעשולדיגט, אַז זי האָט אַרויסגעקריגען פון אַ דייטשען אָפיציר די געהיימע מאָביליזאַציע־פּלענער פון דער דייט־שער אַרמעע. אָבער מען האָט זי נישט הינגעריכ־טעט, און זי איז אָפּגעקומען מיט אַ פערהעלטניש־מעסיג קליינער שטראָף: זעקס חדשים געפענגניש.

אין פערלויף פון די יאָהרען 1917 און 1918 זענען עטליכע פרויען אַרעסטירט געוואָרען אין אַ־מעריקא אלס שפּיאָנען. צווישען זיי איז געווען די באַראָנעסע לעאָנאַ צאָלנער, וועלכע האָט געהאַט אַ מאַן, וואָס האָט געקעמפט אין דער דייטשער אַר־מעע, און אין דערזעלבער צייט אַ זוהן, וועמען זי האָט אַריינגעגעבען אין אַמעריקאַנער פלאָט. זי איז שוין נישט געווען קיין יונגע פרוי, אָבער מיט אַ רייצענדען אויסזעהען, אַזוי, אַז זי האָט לייכט געקענט פאַנגען די הערצער פון פילע מענער. — אַ געוויסע וואַנדאַ קרויצינגער, אַ יונגע, שעהנע טעלעגראַ־פיסטין, איז אַרעסטירט געוואָרען, אַז זי האָט צוגע־שטעלט אַמעריקאַנער מיליטערישע אינפאָרמאַציעס צו דייטשלאַנד. — דעם זעלבען יאָהר איז אין לאָנג איילענד אַרעסטירט געוואָרען אַ געוויסע מאַראַם רע וויקטאָריע, וועלכע איז אָנגעקלאָגט געוואָרען, אַז זי האָט פערשפּרייט דייטשע פּראָפּאַגאַנדע צווישען אומצופרידענע אירלענדער, מיט דעם צוועק אַוועק־צולעגען באָמבעס אויף ענגלישע שיפען.

——:o:——

בעזוכט דאָס ניי־ערעפנטע גאַלאַנטעריע־געשעפט
„RACHEL"
נאַרוטאָוויטש־גאַס (דזיעלנאַ) 32
גרויסער אויסוואַל פון דאַמען־ און מענער־וועש. פּיזשאַמעס, קראַוואַטען אז"וו בעסטע אייגענע אויסאַרבייטונג (ווערקשטעל אוים'ן אָרט). בעשטעלונגען פון אייגענע און קונדישע שטאָפען ווערען שנעל, פּינקטליך און רעעל אויסגעפיהרט.
„RACHEL", ul. Narutowicza (Dzielna) 32.

שויז אין קורצען
ווייל דעם 6 מערץ הויבט זיך אָן די ציהונג פון דער 18 מלוכה־לאָטעריע
און דויערט ביז'ן 16־טען אַפּריל ד. י.
די אַלגעמיינע סומע געווינסטען איבער 23 מיליאָן זל.
הויפּט־געווינס 750,000 זל.
קאָלאָסאַלע שאַנסען! יעדעס 2־טע לאָס געווינט! נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט! איילט מיט'ן קויפען לאָסען, ס'איז איבערגעבליבען אַ קליינע צאָהל לאָסען.
לאָטעריע־קאַנטאָר
E. LICHTENSTEIN
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA № 72.
געפל. אויסווערטיגע בעשטעלונגען ווערען תיכף ערלעדיגט.
קאָנטאָ P. K. O. 64.209
די פירמע עקזיסטירט פון 1835 יאָהר.

דער שוואַרצער וואָלף

(71

(ראָמאַן).

— וואָס זשע ווילט איהר, אַז איך זאָל אייך פריי־לאָזען פאַר דעם פּרייז פון דעם גע'גנב'עטען ציהרונג? — האָט די פרוי אַמבער אַ פרעג געטון:

— איך האָב מורא, אַז איהר וואָלט זיך אָפּ־געזאָגט פון אַזאַ טראַנזאַקציע.

— יאָ, איך זאָג זיך אָפּ.

— אויב איך וועל אייך אָבער דערווייזען, אַז דאָס ציהרונג איז שוין צוריקגעקעהרט...

— אַ ליגען!

— אויב איהר ווילט זיך איבערצייגען, טאָ עפענט די קאַסע, און איהר וועט עס געפינען ליגען אויף דער אויבערשטער פּאָלקע.

— נאַרישקייט!

— איהר האָט זיך דאָך נישט לאַנג צוריקגע־קעהרט פון פראַנקרייך?

— יאָ, ערשט היינט אינדערפריה

— האָט איהר נאָך נישט אַריינגעקוקט אין אייער קאַסע?

— איך האָב נישט געהאַט נויטיג..

— פאַרוואָס זשע ווילט איהר נישט נאָכזעהן, צי איך זאָג אמת?

פרוי אַמבער האָט אַ ציה געטון מיט די פּליי־צעס און מיט אַ מינע פון נישט־גלויבען איז זי צוגעגאַנגען צו דער אייזערנער קאַסע, און אַ ווייַ־לע געבליבען שטעהן, אויפמערקזאַם אָנקוקענדיג וואָלדעק'ן.

— אויב אָבער איהר פערזיכערט, אַז איהר האָט עס געטון, האָט איהר דאָך געדאַרפט צו קע־נען די בעשטימטע קאָמבינאַציע פון די אותיות און ציפערען... ווייל די קאַסע איז דאָך נישט אויפ־געבראָכען.

וואָלדעק האָט אָנגערופען די קאָמבינאַציע.

מיט אַ שטאַרק־קענטיגער אויפרעגונג האָט זיך די פרוי אַמבער איבערגעבויגען איבער דער דער קאַסע, נישט האָבענדיג קיין אמונה אין וואָל־דעקס רייד.

אין אַ ווײַלע אַרום איז די קאַסע שוין געווען געעפענט, און דער־לעדערנער פוטליאַר — אין איהרע הענד.

די אויגען איהרע האָבען פערוואונדערט בע־טראַכט דאָס נישט־געריהרטע ציהרונג.

— אָבער צו־וואָס? — האָט זי אַרויסגעשפּ־טשעט — צו־וואָס האָט איהר עס אַזוי געטון?

— דערפאַר, ווייל איך האָב זיך אָפּגעזאָגט פון מיין פריהערדיגען בערוף, און גענומען צו פיהרען אַן ערענטליך לעבען.

— ווען האָט איהר אַהערגעבראַכט דאָס ציה־רונג?

— די פאָריגע וואָך... מיט פיצר, פינף טאָג צוריק...

— און דערנאָך האָט איהר חרטה געהאַט?

— יאָ!

— און איהר זענט נאָך אַמאָל געקומען אַהער, כדי צו גנב'ענען נאָך אַמאָל דאָס וואָס איהר האָט שוין געהאַט גע'גנב'עט?

— יאָ!

— און איך האָב אייך דערין געשטערט?...

— ענטשולדיגט, מאַדאַם, נישט איהר האָט מיר געשטערט, נאָר מיין געוויסען... איך בין אַהער געקומען גנב'ענען, נאָר איך האָב נישט געקאָנט.

— מיין הער... איהר וועט מיך נישט איבער־צייגען. די סיבות, וואָס האָבען אייך דערצו גע־צוואונגען זענען מיר אומבעקאַנט, אָבער...

אַ געדויש פון שווערע שריט און הויכע קו־לות האָט זיך דערהערט פון קאָרידאָר.

וואָלדעק האָט אַ ציטער געטון און האָט זיך אויסגעגלייכט.

מאַדאַם אַמבער האָט גאָר נישט פערשטעהענ־דיג ברייט געעפענט די אויגען.

פון דרויסען האָט זיך געהערט עפּיס אַן'אַמ־פעריי, אָבער וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך איז שווער געווען זיך פונאַנדערצוקלייבען.

אין די הילכיגע מאַנספּילשע קולות האָט זיך דערהערט די אויפגערעגטע שטים פון מאַלווינאַ'ן:

— מאַדאַם!... מאַדאַם!...

— וואָס איז געשעהן? — האָט פרוי אַמבער שטיל א פרעג געטון ביי וואָלדעק'ן.

וואָלדעק האָט לאַקאָניש געענטפערט: „פּאָלי־ציי"! און זיך אַ יאָג געטון צום פענסטער.

איידער אָבער ער האָט בעוויזען צו עפענען דאָס פענסטער, האָט צו איהם פון אונטען אַרויף געשריגען אַ וואַך־פּאָליציאַנט.

ער האָט שוין געהאַט איין פוס אויף יענער זייט פענסטער, אָבער אין דעמזעלבען מאָמענט האָט אַ פּלעמעל פון אַ שאָס דורכגעשניטען די נאַכט־פינסטערניש, און די קויל, וואָס האָט אַ פּיי געטון ביי זיין אויער האָט אַריינגעקלאַפּט אין פענסטער־לאָדען.

קאַפּיטעל פיער-און-צוואַנציג.

אַלע צוזאַמען.

וואָלדעק האָט אַ שפּרונג געטון אויף צוריק, און איז פאַר הפּכטיגקייט צונידערגעפאַלען אויף דער פּאָדלאָגע.

קלאַפּענדיג מיט די גראָבע שטיוועל איבערן פּאַרקעט, זענען אין ביבליאָטעק אַריינגעלאָפען צוויי פּאָליציאַנטען, און געבליבען שטעהן אויף דער שוועל, דערזעהענדיג די מאַדאַם אַמבער, וועלכע איז רוהיג געשטאַנען ביים טיש, און וואָלדעק'ן, וועלכער האָט זיך פּאַמעליך אויפגעהויבען פון דער פּאָדלאָגע.

מאַלווינע איז נאָכגעלאָפען די פּאָליציאַנטען, פערברעכענדיג מיט די הענד, און שלוכצענדיג:

— מאַדאַם, זיי האָבען מיך נישט געוואָלט האָרכען. איך האָב זיי נישט געקאָנט צוריקהאַל־טען!

— ס'שאַדט נישט מאַלווינאַ! גייט שלאָפען! איך וועל אייך רופען, ווען ס'וועט זיין נויטיג!... גוטנ'אָוונט, מיינע הערען.

איינער פון די פּאָליציאַנטען האָט זיך אומ־געשיקט פערנויגט, און אַ פרעג געטון:

— מאַדאַם אַמבער?

דער צווייטער איז געבליבען שטעהן אויף דער שוועל, פערשטעלענדיג דעם אַרויסגאַנג.

(פאָרטזעצונג קומט)

אמשוגע'נע פרוי דערשיסט א דאקטאר

די שוידערליכע דראמע אין א משוגעים-הויז

פאריז. אין משוגעים-הויז ברעקוויל אין טולוז האט זיך אבגעשפילט א בלוטיגע דראמע, וועלכע וואלט געקאנט דינען אלס א סצענאריום פאר א פילם.

דעם פאריגען מאנטאג, בעת דער דאקטאר פון משוגעים הויז לאפאזש האט געמאכט א וויזיט די קראנקע פרויען, איז פון דער רייהע ארויסגעגאנגען די 36 יעהריגע קראנקע פרוי קאקא און אויסגעשאסען דעם דאקטאר אין קאפ. דער דאקטאר איז געפאלען א דערהרג'עטער אויפ'ן ארט.

דער דאזיגער פארפאל האט ארויסגערופען אין די געזעלשאפטליכע קרייזען א גרויסע אויפרעגונג. ווי אזוי האט די קראנקע פרוי, נישט קוקענדיג אויף ז'ער שטרענגער רעוויזיע, וואס מען מאכט ביי די נייע געקומענע קראנקע, נישט קוקענדיג אויף די אפטע וויזיטען און רעוויזיעס ביי די קראנקע אין די צימערען, ווי אזוי האט זי געקאנט האבען ביי זיך א רעוואלווער? ציהאט זי איהם נישט בעקומען פון איינעם פון איהרע ק־ובים אדער ב,קאנטע, וואס זענען געקומען זי בעזוכען?

די שטרענגע אויספארשונג, וואס איז געפיהרט געווארען פון דער פאליציי און דער דירעקציע פון משוגעים הויז, האט פעסטגעשטעלט פאלגענדע פאקטען:

די קראנקע פרוי האט געקויפט דעם רעוואלווער נאך איידער זי אזוי געווארען א פאציענטקע אין משוגעים-הויז. מען האט ביי איהר אין דער די ה געפונען דאס קעסטעל, אין וועלכען דער רעוואלווער אין געווען איינגעפאקט. ווען זי איז געקומען אין משוגעים הויז, האט זי דעם רעוואלווער איינגענעהט אין א קאוטשוק בייטעל, וועלכען זי האט געטראגען אויף איהר לייב און אזוי ארום האט מען איהם נישט געקאנט בעמערקען. יעדע וואך, ווען זי פלעגט קומען צום דאקטאר אויף א וויזיט, — פלעגט זי דעם קאוטשוק גארטעל אראבנעהמען צוזאמען מיט איהר העמד און קיינעם איז נישט איינגעפאלען אין קאפ, אז די משוגע'נע האט חדשים לאנג געטראגען ביי זיך אנ'אנגעלאדענעם רעוואלווער, גרייטענדיג אין איהר קראנקען מארך א בלוטיגען אנפאל.

וואס אנבעלאנגט די מאטיווען פון דער דראמע זענען זיי זעהר רעטזעלהאפט. ווי עס ווייזט זיך ארויס, האט די פרוי קאקא געליטען אויף א פערפאלגונגס-מאניע. זי האט זיך ארומגעטראגען מיט דעם געדאנק, אז איהר לעבען דראהט א געפאהר, אז זי ווערט פערפאלגט פון איהר אנ'אמאליגען געליבטען. לויט איהרע ערקלערונגען האט זי אין דעם דאקטאר לאפאזש דערקענט דעם דאזיגען געליבטען, און דאס האט איהר געשטויסען צו איהר פערברעכערישער אקט.

צי איז דאס טאקי אמת און איז דער דאקטאר טאקי אמאל געווען דער געליבטער פון דער פרוי, אדער איז די גאנצע מעשה אויסגעוואקסען אין איהר קראנקען מח — דאס אלץ איז שווער צו זאגען — ווער קען אריינדרינגען אין יענעמס געדאנקען, בפרט ווען יענער איז נאך משוגע?...

Dr. J. HERSZFINKIEL

צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פון קינדער-קראנקהייטען

זאוואדזקא 15, טעל. 87-11.

נעהמט אן פון 8—9½ און פון 3—5 נאכמיטאג.

נייער מערקווירדיגער פאקט.

וועגען דרייפוס-פראצעס.

א פרוי מיט דעם נאמען מיס קארוואלהא האט אין א גרויסען אמעריקאנער זשורנאל די טעג ארויסגעבראכט פאר דער וועלט א נייעם פאקט אין פערבינדונג מיט דעם אמאליגען סענסאציאנעלען פראצעס פון קאפיטאן דרייפוס.

ווי בעקאנט, איז דרייפוס אין יאהר 1894 פערמשפט געווארען פערשיקט צו ווערען אויפ'ן טייפעלס אינזעל. מען האט אויף איהם אויסגעטראכט א בלבול, אז ער האט צו דייטשלאנד פערקויפט געהיימע מיליטערישע סודות, כדי דעם בלבול שטארקער צו מאכען האבען די אנטיסעמיטען געפעלשט א געוויסען דאקומענט און נאכגעמאכט אויף דעם דאקומענט דרייפוס'עס אונטערשריפט.

דאס איז די געשיכטע פון דער זאך. איצט — וועגען דעם נייעם פאקט, פון וועלכען מען האט ביז איצט נישט געוואוסט, עס איז אזוי געווען: מיט א צייט שפעטער, נאך דעם, ווי דרייפוס איז שוין געווען אויף דעם טייפעל אינזעל, האט א ניו-יארקער עקספערט פון האנדשריפטען מיט דעם נאמען קארוואלהא (דער פאטער פון דער פרוי, וואס ברענגט איצט ארויס דעם פאקט) אריין צופעליג אין א ניו-יארקער רעסטאראן און האט דארט דערזעהן א פראנצויזישע צייטונג, וואו עס איז געווען אבגעדריקט דער געפעלשטער דאקומענט מיט דער געפעלשטער אונטערשריפט. קארוואלהא האט זיך גוט צוגעקוקט צו דער אונטערשריפט און ער האט דערקענט, אז עפעס איז דארט געפעלשט, כאטש ער האט ביז דאן דרייפוס'עס אמת'ע האנדשריפט נישט געזעהן. שפעטער, ווען ער האט שוין געקראגען דרייפוס'עס א בריף און ער האט עס פערגליכען מיט דער אונטערשריפט פון דעם דאקומענט, איז איהם שוין קלאר געווארען, אז דער דאקומענט איז א געפעלשטער. ער האט וועגען דעם געלאזט וויסען עטליכע מענשען און עס איז געווארען א טומעל. דער בעריהמטער פראנצויזישער שרייבער עמיל זאלא האט דאן שוין בעקומען אנדערע עקספערטען, וועלכע האבען אויך אזוי געזאגט. דער ניו-יארקער עקספערט איז אין געריכט נישט געבראכט געווארען, אבער דורך דעם צופאל, וואס ער האט דערזעהן די פראנצויזישע צייטונג, איז געשטארקט געווארען די איבערצייגונג, אז דרייפוס איז אומשולדיג און ער איז טאקע סוף כל סוף בעפרייט געווארען.

„פוישעגלאנד ארטיסטיטשני" נומ. 2—1.

עס איז ערשינען דער ראפלטער נומער 1—2 (5-טער יאהרגאנג פונ'ם אילוסטרירטע צווייוואכענדיגען זשורנאל פאר ליטעראטור און קונסט אונטער דער רעדאקציע פון פעליקס יארדאן ליוביעזשנסקי.

דער נומער ענטהאלט א רייהע אינטערעסאנטע ארטיקלען וועגען די מארערנע ריכטונגען אין דער קונסט, איבערזיכטען פון די טעאטערען און קונסט-אויסשטעלונגען אין װארשא, לאדז און ווילנע ווי אויך א רייהע רעפראדוקציעס פון בילדער פון גאנץ באקאנטע קינסטלער.

צו די אינטערעסאנטערע ארטיקלען, פון דעם נומער געהערט די אפהאנדלונג פון פ. ליוביעזשנסקי וועגען די פערשידענע מינים פון עסטעטיק און דער אינטערהויאו מיט'ן בעקאנטען קאמפאזיטאר בער סטעפאן קיעריזשינסקי וועגען די אינטענציע פון זיינע ווערק.

א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט ווערט דעם ראזיגען זשורנאל אפטמאל געשאנקען אויך דער יודישער קונסט אזוי איז אויך אינ'ם לעצטען נומער פערהאן צב. אנר. א בעריכט פון אנ'אוועגט אייף יודישען מוזיקאלישען אינסטיטוט.

בכלל מאכט דער לעצטער נומער הן אויסערליך און הן לויט'ן אינהאלט זעהר א גוטען רושם.

שבת דעם 9. מערץ, 10.30 אינדערפריה, קומט פאר אין זאל פון „ארט" זאכאדניא 43

א פארלעזונג בערנארד זינגער

פון סיים-קארעספאנדענט פון „נ. פאלקסבלאט" דעם בעקאנטען זשורנאליסט

א. ד. ט.: „10 יאהר פוילישער פארלאמענט"

(פון וויטאס'ן ביז סלאוועק'ן).

טעזיסען: דער בעל-הבית ביי דער מאכט. — די הויפט העלדען—וויטאס—לוטאסלאווסקי—גלאמבינסקי—טעאדאראוויטש. — א רעגירונג ווערט געבוירען. — טעג און נעכט אין סיים. — אבסטרוקציעס. — געשפענסט פון נאציאנאלע מינדערהייטען. — מען טראגט ארויס דעפוטאטען. — דער זעניט פון סיים. — די ערשטע קוילען אין געביידע. — דער אינטערגאנג. — די נייע בעל-הבתים. — מאיארען. — פולקאווניקעס. — וויטאס אין שאטען — סלאוועק. — יודישע קאלא.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Owtorku, dnia 26 lutego do 11 marca r. b.

Dla dorosłych i młodzieży:

Epopea filmowa nieśmiertelnego dzieła

ADAMA MICKIEWICZA

„PAN TADEUSZ"

Następny program:

„CHATA WUJA TOMA"

שפארט-געזעלשאפט קויפט שירמס, שטעקענס נאר אין דער ווערקשטאט

ס. פייגענבוים, נארוטאוויטשא

ווייל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראל.

אכטונג! ס'ווערען אנגענומען אלערליי רעפעראטורען אין דעקען.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20, טעל. 85-15

נעהמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08.

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן און מויל-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן.

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

צו פעררינגען

א ערשטקלאסיגע בעקעריי אויף מצות

מיט אלע איינריכטונגען

צו ערפאהרען נאווראט 34

ביי ל. קינרוס.

גוטע בעדינגונגען. 4667

א געזיכערטע פרנסה

מיט א פערמאנענט ארטליכער צוקונפט. כ'זוך א שותף מיט א סומע פון 20,000 זל. צו א פערמאנענט ארטליכע פאבריקאציע. אפערטען אין ארם. אונטער ליטערע D. F.

Dr. med. H. LAJCHTER

צאהן-כירורג

דזיאסלע-, קין-, גימען-, צונג- און עהנליכע קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od 1½—5 po poł. 4604

דער פריזיער-צעך פון פאלודניאווא 4

פאדערט אויף אלע פריזיער-אינהאבער און פריזיערקעס, ווי אויך שטעל-מאכערינס, וועלכע ארבייטען זעלבסטשטענדיג צו קומען און זיך אנמעלדען אין לאקאל פון פעראיין, כדי די ארבייט זאל ביי זיי נישט געשטערט ווערען צוליב'ן צעכען-געזעץ. אנשרייבען אין צעך קען מען זיך מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 8 ביז 10 אווענד אין אונזער לאקאל פאלודניאווא 4.

די פערוואלטונג. 4600

MŁODA PANIENKA

ukończywszy kurs buchalterji i pisząca na maszynie poszukuje posady, bezpłatnie. Łask. of. do Adm. nin. pisma pod „Uczciwa"

ווארנונג!

אזוי ווי ס'האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד-בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די עכט-פאטענטירטע **בעטען** עכט-פאטענטירטע

זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר זענען פעראנטווארטליך ביז 3 יאהר.

— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,

ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,

טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך

מעטער-מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס און טאפטשאנעס

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע בעט. 14 זל. רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס-פרייזען. זעמטליכע רעפעראטורען.

הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איסיק נאז, האלז, אויערען קר.	4½—3½
ד"ר סערשנער קינדער-קראנקהייט	9—11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד"ר שמ־רנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקהייט.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר בערגמאן פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען-שטעכן, קונסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראטץ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג

צאהן-ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראנען, פאמבען א. ט. וו.

די לעטשניצע איז אויך עפען זונטאג.

דאס לאדזער לעבן
נייער פאלקסבלאט

3 זונטאג
כא
אדר א' תרפ"ט
מערץ
זון-אויפגאנג 6.30
זון-אונטערגאנג 5.10

קאמף געגען דער וואוינונגס-נויט.
פראיעקט צו בויען וואוינ-קאלאניעס אויסער דער שטאט.

(—) דער לאדזער מאגיסטראט האט צוגעשיקט צום פינאנץ-מיניסטער, אינערן-מיניסטער און מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען א מעמאריאל וועגן דער וואוינונגס-פראגע אין לאדז. אין מעמאריאל ווערט אנגעוויזן, אז צוליב דער גרויסער וואוינונגס-נויט אין לאדז בעמערקט זיך צווישן די ארבייטענדיגע שיכטען א שטרעבונג זיך צו בעזעצן אויסער דער שטאט, וואו עס קאנען מיט פערהעלטנישמעסיג קליינע מיטלען אויסגעבויט ווערן וואויך-קאלאניעס, וואס זיכערן בעסערע און געזונדערע וואוינונגס-בעדינגונגען פאר די איינוואוינער.

פאר דער ענטשטעהונג פון אזעלכע קאלאניעס איז אבער אומבעדינגט נויטיג א קרעדיט-הילף מצד דער מלוכה, ווייל צום אויסבוי-קאמיטעט אין לאדז ווענדען זיך מאסען איינצעלנע פערזאנען און גרופען, וואס ווענען פעראייניגט אין וואוינונגס-קאאפעראטיוון מיט בקשות וועגען קרעדיטען. די בעטרעפענדע קרעדיטען פאר די אויסערשטעטישע נמיגעס האט נאך לאדז נישט בעקומען.

דער מאגיסטראט בעט דעריבער אין זיין מעמאריאל, אז פאר לאדז זאלען ערטיילט ווערען קרעדיטען אויף בוי-צוועקען.

ארבייטער דער'הרג'עט א מייסטער.
א בלוטיגע טראגעדיע אין דער פאבריק פון קרושע און ענדער אין פאביאניץ.

(2) אין פאביאניץ קאכט מיט'ן מארד, וועלכען עס איז בעגאנגען דער ארבייטער פון דער פאבריק „קרושע און ענדער" אנופרי מלינארטשיק איבער דעם מייסטער פון דערזעלבער פאבריק יוזעף אטטא.

דער מארד איז געשעהן ביי פאלגענדע אומשטענדען: דער מייסטער יוזעף אטטא האט געמאכט דעם ארבייטער אנופרי מלינארטשיק עפעס א בעמערקונג. דער ארבייטער האט דאן געכאפט אן אייזערנע שטאנג און דריי מאל דערלאנגט דעם מייסטער אין קאפ אריין, אזוי, אז ער איז באלד אוועקגעפאלען אהן בעוואוסטזיין. די פאגאטאוויע האט בעקענט נאר פעסטשטעלען דעם טויט פונ'ם מייסטער.

דער ארעסטירטער מערדער, אנופרי מלינארטשיק, האט ערקלערט, אז כאטש ער איז געווען שכור, בעת'ן אויספיהרען דעם מארד, האט ער זיך אבער צו זיין פערברעכערישען טאט שוין לאנג צוגעגרייט, און אויסגעטרונקען האט ער נאר צוליב קוראזש, ער האט געטראגען אויף דעם מייסטער א האס און קנאה.

דער 53-יעהריגער מייסטער יוזעף אטטא האט בעארבייט אין דער פאבריק שוין 33 יאהר; אין דער קראכמאל-אפטיילונג פון דער פאבריק האט נעארבייט אויך שוין 21 יאהר דער 60-יעהריגער אנופרי מלינארטשיק. אין דער ערשטער צייט איז די אדמיניסטראציע פון דער פאבריק געווען זעהר צופרידען פון מלינארטשיק'ן. ער האט זיך אבער לעצטענס ארפגעלאזט, פלעגט אפט אויסטרונקען און די אדמיניסטראציע פון דער פאבריק פלעגט איהם אפט בעשטראפען. אין אלע זיינע אומגליקען האט מלינארטשיק בעשולדיגט דעם מייסטער אטטא און ער האט בעשלאסען איהם צו הרג'ענען. נעכטען ווען דער מייסטער האט מלינארטשיקען פארגעווארפען פאר וואס ער איז געקומען צו דער ארבייט שכור, האט מלינארטשיק נישט או סגעהאלטען און דער'הרג'עט דעם מייסטער.

דער מארד האט געמאכט א שרעקליכען איינדרוק אויף די פאביאניצער איינוואוינער.

דעם מערדער האט מען איבערגעגעבען אין דיספאזיציע פון דעם אויספארשונגס-ריכטער פון לאסקער פאוויאט, און נעכטען איז ער אונטער א פאליציי-עסקארטע געבראכט געווארען אין טורמע קיין לאדז.

קאלעקטיווער פראטעסט
געגען העכערן דאס דירה-געלד.

די פערוואלטונג פון פעראיין פון ארבייטער און קאמונאלע אינסטיטוציעס און אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך האט נאך אן'אויספיהרליכער דיסקוסיע אנגענומען א בעשלוס, וואס שטעלט פעסט, אז דער פראיעקט פון דער רעגירונג צו העכערן דאס דירה-געלד איז א בולט'ע הנחה פון דער רעגירונג לטובת די בעזיצענדע קלאסען און אן עוולה פאר די ארבייטענדיגע שיכטען.

ס'איז בעשלאסען געווארען אויפצופאדערן די ארבייטער צו פראטעסטירען געגען פראיעקט און ווענדענדיג זיך צו אלע געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, זיי זאלען מיט אלע מיטלען דעם פראיעקט בעקעמפען.

אין דער רעזאלוציע ווערט ווייטער געזאגט, אז דער פראיעקט האט דעם ציל אפצושאפען דעם לאקאטארען-שוץ און ארויפווארפען די קאסטען פון אויסבויען די שטעט אויפ'ן ארבייטער-קלאס.

עס וועלן זיין בעסערע שאסען

(ב) צוליב דעם, וואס די צענטראל-מאכט האט פערגרעסערט די קרעדיטען אויף צו פערריכטען די וועגען אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע, אויף 60—70 פראצענט, האט די וואיעוואודזטווע בעשלאסען בעדייטענד צו פערברייטערען די ארבייט, ד. ה. בעשעפטיגען ביי די וועג-ארבייטען א גרעסערע צאהל ארבייטער און א חוץ-דעם פראבירען איניגע שאסען אויסצואספאלטירען. די ערשטע אספאלט-פראבע וועט געמאכט ווערען אויף דעם שטח לאדז-רודא-פאביאניץ. אייניגע וועגען זאלען אויסברוקירט ווערען מיט גראניט-שטיינדלעך, וועלכע וועלען געבראכט ווערען פון זענטשינקא פון אונטער קראקא.

קארטאפעל-ראק.

(ב) דעם 15 מערץ וועט פארקומען א צוזאמענפאהר אין די זאלער פון דער וואיעוואודזטווע און אונטערן פארזיץ פון וואיעוואדע יאשטשאלט, וועגען ווייטערען קאמף מיט'ן קארטאפעל-ראק. אין דעם צוזאמענפאהר וועלען א חוץ די אגראריער, פארשטעהער פון אגרארישע געזעלשאפטען א.ד.גל. אויך קומען פארשטעהער פונ'ם מיניסטעריום.

קאנטראלעס איבער דער ריינקייט אין די הייזער.

(—) אין צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס מארגען, ד. 4-טען מערץ ענדיגט זיך דער טערמין, וואס איז געשטעלט געווארען די הויז-ווירטען, אז די הייזער אין לאדז זאלען אפגערייניגט ווערען און עס זאלען ווידער געלאזט ווערען אין גאנג אלע נויטיגע איינריכטונגען, ווי קאנאליזאציע, וואסער-לייטונג א.ד.גל. — איז אונטער'ן פארזיץ פון סאניטאר-אינספעקטאר ד"ר מיסיאן פארגעקומען א זיצונג פון די סאניטאר-דאקטוירים וועגען אויסארבייטען דעם פלאן און אופן פון קאנטראלירען די פאסעסיעס אין לאדז, די קאנטראלע וועט האבען דעם ציל פעסטצושטעלען, אויף וויפיל די באלעבאטים האבען אויסגעפיהרט די פעראָרדנונגען, וואס זענען ארויסגעגעבען דורך דער שטאדטישער מאכט אין הסכם מיט דעם שטאדט-סטאראסטע.

אויף דער זיצונג איז אויך בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען קאמף געגען שטשורעס און וועגען דער סאניטארער קאנטראלע איבער'ן פלייש-האנדעל.

—:o:—

ערב א שטרייק אין דער זייד-אינדוסטרי
אינטערווענץ פון ארבייטס-אינספעקטאר אהן ערפאלג.

(ב) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין דער לאדזער זייד-אינדוסטרי אויסגעבראכען א קאנפליקט צוליב דעם, וואס נישט אין אלע פאבריקען גילטען די זעלבע ארבייטס-לוינען. די ארבייטער, וועלכע האבען קלענערע לוינען, האבען פערלאנגט, אז די שכירות זאלען אויסגעגליכען ווערען מיט די גרעסערע, דערויף האבען די פאבריקאנטען, וואס צאהלען גרעסערע טאריפען, געקינדיגט זייערע ארבייטער.

אין קאנפליקט האט זיך אריינגעמישט דער ארבייטס-אינספעקטאר ה' וואיטקעוויטש, וועלכער האט געוואלט צונויפרופען א געמיינזאמע קאנפערענץ פון די פאבריקאנטען און פארשטעהער פון די ארבייטער-פעראיינען. ה' באביאצקי דער פרעזעס פון לאנד-טעקסטיל-פעראיין, צו וועלכען עס געהערען די זייד-פאבריקאנטען, האט אבער נאך א פערשטענדיגונג מיט די אינדוסטריעלער געמאלדען דעם ארבייטס אינספעקטאר, אז די פאבריקאנטען וועלען נישט אנטיילנעהמען אין קיין שום קאנפערענץ מיט די ארבייטער וועגען שליסען א קאלעקטיווען אפמאך.

צוליב דער דאזיגער שטעלונג פון די פאבריקאנטען רופען די ארבייטער צונויף א פערזאמלונג, אויף וועלכע עס וועט דעצידירט ווערען צו פראקלאמירען א שטרייק אין דער גאנצער זייד-אינדוסטרי. דער שטרייק זאל ארומנעהמען ביז 3000 ארבייטער.

מעז פערהיטפון א פערפלייצונג.

(ב) צוליב דעם, וואס עס דויערען די קאלטע וועטערען איז קלענער געווארען די סכנה פון א קאטאסטראפאלער פערפלייצונג, וועלכע וואלט געקענט ענטשטעהן ביים שנעלען ווארים ווערען און פלוצימדיגען אויפטייען פון דער מאסע אייז און שניי. די סכנה פון פערפלייצונג איז אויך בעדייטענד פערקלענערט צוליב דעם, וואס מען האט בעצייטענס צוגעגרייט אלע פערהיטונגס-און רעטונגס-מיטלען.

זיי ווערען בעשולדיגט אין א אונטערצינדונג.

(ב) דעם 14 מערץ וועט אין קרייז-געריכט פארקומען א סענסאציאנעלער פראצעס געגען העניך ליפשיץ און אהרן מאק, וועלכע זענען בעשולדיגט אין אונטערצינדען זייער קאסטען-פאבריק און לאגער אויף סאלנא 12, כדי ארויסצובעקומען די פערזיכערונג.

עס האט אנגעקלאגט די פערזיכערונגס-געזעלשאפט „סילעזיא" וואו די פאבריק איז געווען פערזיכערט אויף 3,000 דאלאר.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) היינטיגע נאכט דיזשורירען פ. וואיטיצקי (נאפיורקאווסקא 27) וו. דאניעלעצקי (פיעטרקאווער 27); וו. דאניעלעצקי (פיעטרקאווער 127) אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37) לייוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2). י. הארטמאן (מלינארסקא 1) י. קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80).

פון געריכט.

געענדערט דעם נאמען אין מיליטערישען ביכעל.

(וו) בעה אנ'אבלאווע אויף טארנאווע נאם האט די פאליציי פערהאלטען א נשויסען הערשנים פיאטראווסקי, וועלכער האט נעהאט אין זיין מיליטערישען ביכעל איבערגעאנדערשט זיין פאמיליע נאמען פיאטראווסקי אויף וויאטראווסקי.

אלס בעשולדיגער אין פעלשען זיין מיליטער-ביכעלע איז פיאטראווסקי נעכטען נעשטאנען פארן קרייז-געריכט. דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א האלב יאהר טורמע.

טראגיש אומגעקומען א קינד אין פלאמען.

אויף טאקאזשעווסקא 31 וואוינט די פאמיליע טאדושעק. צוליב די גרויסע פרעסט האט מען אין צימער, וועלכע די פאמיליע פערנעהמט, אריינגעשטעלט אן אייזערן-אייוועלע. נעכטען האט די טאדושעקס 2-יעהריגע יונגעלע ביים שפילען זיך נישט פארזיכטיג איבערגעקעהרט דאס אויוועלע, עס האבען זיך ארויסגעשיט די צוברענטע קוילען און דאס קינד איז פון דער שרעק אויף די קוילען אומגעפאלען; אויפהויבען האט זיך דאס קינד שוין נישט געקענט, עס האט זיך מאמענטאל אנגעצונדען אויף איהם די קליידונג.

אויף דעם שרעקליכען אויסגעשריי פון קינד האט זיך אומגעקעהרט די מוטער, וועלכע איז געווען בעשעפטיגט מיט עפעס אין אנ'אנדערען עק צימער, זי האט זיך אומגעקעהרט און דערזעהענדיג דאס קינד אויף די קוילען בוכשטעבליך זיך פרעגלען — האט זי א ווילדען אויסגעשריי געגעבען און אנגעהויבען חלש'ן. עס האבען דעם געשריי דערהערט די נאהנטסטע שכנים. מען איז אריין אין צימער ארויסגעכאפט דאס קינד פונ'ם פייער און עס אפגעלאשען; מען האט דערמונטערט די מוטער און ארויסגערופען די פאגאטאוויע. דאס קינד איז נאך א פאר שעה שרעקליכע יסורים בעשטארבען אין שפיטאל.

די רודער בוימוואל-שפינעריי האט איינגעגעבען אין ארבייטס-געריכט און דאס געריכט האט גע'פסקנ'ט, אז גאלק מוז פערלאזען דאס צימער ביז'ן 1. אפריל ד. י.

עקסמיסיע-פראיעקט פאר'ן ארבייטס-געריכט.

(ב) דאס ארבייטס-געריכט האט נעכטען בעהאנדעלט א זעהר כאראקטעריסטישען עקסמיסיע-פראצעס.

גאלדפריד גאלק איז געווען בעשעפטיגט אין רודער בוימוואל-שפינעריי אלס פארטיער. און אלס אזעלכער האט ער פערנעהמען א צימער ביי דער פאבריק. מיט א פאר וואכען צוריק איז גאלק געקינדיגט געווארען פון זיין פאסטען; דאס צימער, וועלכעס ער האט פערנומען האט ער אבער נישט געוואלט פערלאזען אויך דאן, ווען מען האט איהם בעצאהלט פאר דער געקינדיגטער צייט.

די רודער בוימוואל-שפינעריי האט איינגעגעבען אין ארבייטס-געריכט און דאס געריכט האט גע'פסקנ'ט, אז גאלק מוז פערלאזען דאס צימער ביז'ן 1. אפריל ד. י.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

באהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען און רענטגען

DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-90.

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8, פרויען פון 3—4

מערצע זאל פאר פרויען.

גרויסע אויטאָמאַטישע טעלעפאָן-סטאַנציע ווערט מאָנטירט אין לאָדז.

ביז איצט איז לאָדז שטאַרק געווען בעגרעניצט אין הלכת טעלעפאָנען, צו בעקומען אַ טעלעפאָן איז געווען זעהר שווער און האָט אָפט געמוזט דויערען חדשים-לאַנג. דער ראָזיגער מאַנגעל האָרף אינגיכען בעזייטיגט ווערען. אויף קאָשטשושקי 12, אין דער נייער צענטראַלער געביידע פון דער טעלעפאָן-סטאַנציע, קומט פאָר אַ פיבערהאַפטיגע אַרבייט ביים מאָנטירען די נייע גרויסע טעלעפאָן-אינסטאַלאַציעס.

די נייע לאָדזער טעלעפאָן-סטאַנציע וועט זיין איינגעאָרדענט לויט'ן לעצטען וואָרט פון דער טעכניק די פערבינדונג צו די געשפרעכען וועט פאָרקומען אויטאָמאַטיש. די סטאַנציע וועט קאָנען בעדינען צעהנדליגער טויזענדער אַבאָנענטען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וועלען איינגעפיהרט ווערען אַ רייה וויכטיגע ענדערונגען אין דער נומעראַציע פון די טעלעפאָנען, סיי פון די אייגצעלנע, סיי פון די גרויסע-אַפּאַראַטען (אַפּאַראַטען, וואָס בעדינען גרויסע אונטערנעהמונגען, אַמטען, אינסטיטוציעס מיט איינענע קליינע צענטראַלעס).

מיט'ן מאָמענט ווי עס וועט אָנהויבען צו פונקציאָנירען די צענטראַלע פון די טעלעפאָן-אויטאָמאַטען וועט די לאָדזער טעלעפאָן-סטאַנציע זיין איינע פון די צום בעסטען איינגעאָרדענטע אין גאַנץ פוילען

נעכטיגע גרויסע שרפות.

(2) אין דער

זאקען-פאבריק

פון בר. קעפּש, נאַווראָט 10, האָט נעכטען ביינאַכט פלוצים אויסגעבראָכען אַ שרפה אין פּאַרטער-צימער די ערשטע פלאַמען האָט בעמערקט דער פאַבריקס-וועכטער, וועלכער האָט באַלד אַלאַרמירט דעם אייגענטימער פון דער פאַבריק ה' קעפּש, און די פייערלעשער, צוליב דעם, וואָס די טעלעפאָן-סטאַנציע האָט נישט באַלד געענטפערט האָט מען געמוזט פאָהרען נאָך די פייערלעשער. די פייערלעשער האָבען צוליב דעם פערשפעטיגט און די שרפה, וועלכע וואָלט געקענט, ווען מען הויבט אָן די רעטונגס-אַקציע בעצייטענס, שנעל ליקווידירט ווערען האָט זיך צעברענט אין אַ גרויס פייער די אַקציע פון די פייערלעשער האָבען געדויערט עטליכע שעה ביז עס האָט זיך איינגעגעבען דאָס פייער צו לאָקאַליזירען.

בעת דער רעטונגס-אַקציע איז פערוואונדעט געוואָרען דער פייערלעשער ה' יאָב.

פערברענט זענען געוואָרען דער גאַרדעראָב פון די אַרבייטער, ביי דער טרוקענעריי, די טרוקענעריי מיט עטליכע טויזענד פּאָר זאָקען, עס זענען בעשעדיגט געוואָרען אַ טייל פון דער שפינעריי, וועלכע געפינט זיך אויפ'ן ערשטען שטאָק, וואו עס האָט אָפּגעברענט דער סופיט.

אויף פיעטריקאָווער 41

אין וויינרייכ'ס הויז האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה ביים אַנטוואַרימען די וואַסערלייטונג-רעהרען.

— אויף פּשעיאַזד 40 ביי יוזעף קלוק האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה פון אַ פּאַפּיראָס, וועלכען מען האָט אונפאָרזיכטיג אַרויפגעוואָרפען אויף אַ קאַסטען אַלטוואַרג.

אויף וואָלטשאַנסקא 6 האָט אין פּאַרטער בנין וואו עס געפינט זיך די שפינעריי פון ה' ליפשיץ אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער רייסעריי.

דער היזק בעטרעפט 20,000 זל.

(—) נעכטען בייטאָג האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער

מלוכה'שער דרוקעריי

אויף פיעטריקאָווער 85. עס האָט זיך אָנגעצינדען דאָס פּאַפּיר, וועלכעס האָט זיך געפונען אין קעהלער, די רעטונגס-אַקציע איז געווען פערשווערט צוליב דעם, וואָס עס איז געווען שווער צוצוקומען צו דעם קעהלער. עס האָט זיך די פייערלעשער דאָך איינגעגעבען דאָס פייער אָפּצולעשען.

א יוגענדליכע מערדערין פאר'ן געריכט.

אין קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דער 17-יעהריגער ראָזאַליאַ אַדאַך און טשעסלאַווא דושינסקא, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין דערהרג'ענען זייער קאָלעזשאַנקע וויקטאָריאַ טשעשליאַק.

אין בעשולדיגונגס-אַקט ווערט דערצעהלט, אַז דעם 25 אָקטאָבער האָט זיך אין לאַגעווניקער וועלדעל פערזאַמעלט אַ גרופּע יונגוואַרג, קליבען שוואָמען. אין דער געזעלשאַפט זענען געוועזען ראָזאַליאַ און מאַריאַ אַדאַך, טשעסלאַווא דושינסקא, וויקטאָריאַ טשעשליאַק און עטליכע יונגעלייט.

אויף צוריקוועגס איז אויסגעבראָכען אַ קריגעריי צווישען ראָזאַליאַ אַדאַך און טשעסלאַווא דושינסקא מיט וויקטאָריאַ טשעשליאַק. די איבריגע האָבען געלאָזט די קריגענדע זיך אָפּקריגען, און אליין געגאַנגען ווייטער. אין אַ קורצער צייט דערנאָך האָבען די אַדאַך און די דושינסקא דעריאָגט די געזעלשאַפט און ערקלערט, אַז די טשעשליאַק איז פון זיי ענטלאָפען.

אויפ'ן צווייטען טאָג האָט מען ל:בען פּאַרק יוליאַנאָוו געפונען די טשעשליאַק אַ טויטע.

די אויספאָרשונג האָט געבראַכט די פּאָליציי צו דער אַדאַך, וועלכע האָט צוערשט געלייקענט שטיין און ביין, אָבער נאָכדעם זיך מודה געווען, אַז דעם מאָרד איז זי בעגאַנגען בעת'ן געשלעג מיט דער טשעשליאַק. אין געשלעג האָט אויך אַנטייל גענומען די דושינסקא.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט די בעשולדיגטע ראָזאַליאַ אַדאַך אויף 3 יאָהר טורמע. די דושינסקא איז צוליב מאַנגעל אין בעווייזען פון איהר שולד פריינעשפּראָכען געוואָרען.

רויב-אָנפאַל אויף א יודישען דאָרפס-הענדלער.

(ש) דאָנערשטאָג ווען דער יודישער הענדלער, דער 30-יעהריגער הירש פרידמאַן איז געגאַנגען אין דאָרף גזאָוו, גמינע גלאָכאָוו, האָבען איהם פערנאָרט עטליכע כוליגאַנעס אין אַ סטאָדאָלע אַריין, מיט'ן אויסרייד צו קויפען קאָרן. די כוליגאַנעס האָבען זיך געוואָרפען אויף פרידמאַנען איהם פערשטאָפּט דאָס מויל מיט שמאַטעס און איהם מערדעריך צושלאָגען און צוגענומען ביי איהם 110 זלאָטעס. אויפ'ן גליק פון פרידמאַנען, האָבען דערהערט זיינע שטילע קרעכצען, פערבייגעהענדע יודען, וועלכע זענען געקומען איהם צו הילף. די כוליגאַנעס האָבען זיך דאַן דערשראָקען און ענטלאָפען.

ווען פרידמאַן איז געקומען צום בעוואוסטזיין, האָט ער ערקלערט, אַז פאַרנאַכט זענען איהם בעפאַלען די ברידער בעליגאַ פון דעם זעלבען דאָרף.

גרויסע ראיאן-קאנפערענץ פון רבנים

וועגען ראטעווען די ישיבות אין פוילען

היינט 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין ענגלישען זאַל אַ ראַיאָן-קאָנפערענץ וועגען דער רעטונגס-אַקציע פון די ישיבות אין פוילען. אין דער קאָנפערענץ בעטייליגען זיך אַלע רבנים פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע און דעלעגאַטען פון דער גרויסער וואַרשאַווער אסיפה.

11 אַ זייגער אינדערפריה קומט פאָר וועגען דעם זעלבען ענין אַ זיצונג פון עסקנים אין דער ווילקער שוהל.

א רבנישע תנאים.

מאָנטאָג 8 אין אָוועגד קומט אין לאָדז פאָר אַ רבנישע תנאים, די כלה איז די יונגסטע טאָכטער פון טשאַשעניער רבי, אַ שוואָגער פון דעם אַלטען ראַדאָשיצער רבי זצ"ל, דער חתן דער יונגסטער זוהן קלמן פון ראַדאָשיצער רבי ר' ישראל יוסף שליט"א.

די תנאים וועלען פאָרקומען אין טאָג פון יאָהרצייט פון ראַדאָשיצער רבי זצ"ל אין דער וואוינוגג פון סטאַשעווער רבי אויף פעטריקאָווער 66.

א כאר ביי דער „קולטור-ליגע"

ביי דער געזעלשאַפט „קולטור-ליגע" האָט זיך געגרינדעט אַ כאָר אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיריגענט און קאָמפּאָזיטאָר ה' לעאָן וועלמאַן.

דער כאָר בעשטעהט פון 50 מיטגלידער. די פערוואַלטונג פון „קולטור-ליגע" האָט זיך געשטעלט די אויפגאַבע צו פערגרעסערן דעם כאָר. די איינשרייבונגען קומען פאָר אין קאַנצעלאַריע פון דער „קולטור-ליגע" בזשעזשינער 23, פון 7 ביז 9 אָוו. אויסער פרייטאָג.

„ליטעראַרישע בלעטער"

עס איז דערשינען דער נומער 9 פון די „ליטעראַרישע בלעטער" מיט פאָלגענדען רייכען אינהאַלט: ש. ניגער—דוד בערגעלסאָן, יצחק מאַנגער—יעקב פראַנק; זלמן רייזען—ד"ר מ. ווייגרייך אָפּגעפאָהרען קיין אַמעריקע; ד"ר ישראל רבין—אַ געביט, וואָס האָט קיין מזל נישט...; ד. לעהרער—אַלט-בריסעל; דוד בערגעלסאָן—קאַפּיטלען פון „מידת הדין"; ביכער-וועלט: ש. ל. שניידערמאַן—אונטער „שוואַרצע פליגעל (וועגען י. קאַדען-באַנדראָווסקיס צוויי ראָמאַנען „לענאָרא" און „טאַדעאוש"); ש. זאראַמב-סטעפאַן צווייגס „אַמאָק". „קליינבירגערליכקייט, בורזשואַזע אָפּנייגען און ירידה-שכימונגען". וועלט-כראָניק, נייע ביכער, כראָניק, בילדער, אַנאָנסען.

היינט שפּילען ראבערט און גאבי קאסאדעסוס

אין פילהארמאניע

היינט זונטאָג דעם 3-טען מערץ 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג טרעט אויף אין פילהאַרמאָניע מיט זיין צווייטען קאָנצערט דער וועלט בערימטער פּיאַנאָ-קינסטלער ראָבערט קאַסאַדעסוס מיט זיין פרוי גאַבי.

די קינסטלער וועלען אויספיהרען די שענסטע פערל פון קלאַוויר-וויר טואָזיטעט. אומעטום ווי די קינסטלער טרעטען אויף ווערען זייערע קאָנצערטען וואַרם אויפגענומען סיי פון פּובליקום און סיי פון דער קריטיק. אויך אין לאָדז ווערט זייער קאָנצערט ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

בריף אין רעדאקציע.

קיין לאָדז זענען געקומען אַ גרופּע פון די גרעסטע אויטאָריטעטען אין דער רבנישער וועלט. זאָל אָבער דאָס יודישע לאָדז וויסען וואָס'ערע אומשטענדען האָבען צו דעם אַזוי חשוב'ען וויזיט גורם געווען.

ווי בעקאַנט פּלענען די גרויסע וועלט-ישיבות אין פוילען דעקען דעם גרעסטען טייל פון בודזשעטען פון די געלדער וואָס עס האָט נאָרמאַל צוגעשיקט דער צענטראַל-רעליף-קאָמיטעט אין אַמעריקאַ, זינט די לעצטע חדשים איז די דאָזיגע שטיצע אָפּגעשטעלט געוואָרען דורך די אַמעריקאַנער יודען, זיי מאָטיווירען עס דערמיט, וואָס דאָס פּוילישע יודענטום מוז אַליין זיין פליכט בעוואוסטזיניג ערפילען און אויסהאַלטען די ישיבות.

אָט דער פּאַקט האָט די ישיבות געשטעלט אין אַ מורא'דיגע פערצווייפעלטע לאַגע איבער 9000 עלטערע און יונגערע תלמידי-חכמים און בני-תורה'ס געפינען זיך אין דער געפעהרליכסטער גוייס-לאַגע. דער רבנים-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ האָט בעשלאָסען מיט אָרגאַניזירטע קרעפטען צו ראַטעווען די מקומות התורה, און צו דעם צוועק דעלעגירט קיין לאָדז אַ גרופּע בעוואוסטע רבנים, וועלכע וועלען דאָ פיהרען זייער אידעאַלע רעטונגס-אַקציע. עס מוז אָבער בעטאָנט ווערען, „אַז דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען אַ געוועהנליכע רעטונגס-אַקציע פאַר 9000 פערצווייפעלטע, אָדער גוייס-ליידענדע. עס האַנדעלט זיך וועגען דערהאַלטען די פעסטונגען פון דעם יודישען גייסט און מהות, עס ווייסט יעדערער וואָס'ערע מסירת-נפש'דיגע אידעאַליסטען עס זענען די בני הישיבות זאָל דעריבער יעדער ערפילען זיין חוב און זיך בעטייליגען מיט וואָס נאָר מעגליך אין דער דאָזיגער דרינגענדער רעטונגס-אַקציע.

יעדער מוז צו העלפען ווער מיט געלד און ווער מיט אַרבייט, די תורה געהער אונז אַלעמען, און מיר אַלע האָבען פאַר איהר פליכטען און אחריות.

דער לאָדזער קאָמיטעט צו ראַטעווען די ישיבות אין פוילען.

גרויסער ערפאָלג פון דארא ווייסמאן און אנשעל שאר.

דאָס פּובליקום האָט ענטוזיאַסטיש אויפגענומען דאָס קינסטלער-פּאָר.

(—) די ערשטע גאַסטראָלען פון דער בעריהמטער אַמעריקאַנער יודישער אַרטיסטין דאָראַ ווייסמאַן זענען אַרורך מיט גרויס ערפאָלג. דער נאָמען פון דער אַרטיסטקע, און דער אויטאָריטעט פונ'ם רעזשיסער-אויטאָר אַנשעל שאָר האָבען געבראַכט אין דעם זאַל פון דער פילהאַרמאָניע אַ טעאַטער-פּובליקום, וועלכעס איז שוין לאַנג אויף קיין יודישע פאָרשטעלונגען נישט געגאַנגען.

דאָס פּובליקום האָט ענטוזיאַסטיש אויפגענומען די אַרטיסטקע, און מיט לאַנג דויערענדע רוישיגע אַפּלאָדיסמענטען זי נישט אַראָפּגעלאָזט פון דער סצענע. מע האָט אויך פיל מאָל אַרויסגערופען דעם רעזשיסער און אויטאָר ה' אַנשעל שאָר.

די גאַסטראָלערען האָבען נאָך דער פאָרשטעלונג האַרציג געדאַנקט דעם פּובליקום פאַר'ן גוטען אויפנעהמען.

פון „פּאָפּולאַרני".

היינט ווערט געשפּילט צום 41 מאָל דער וואָדעוויל אין 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג „יפת'עס 12 ווייבער."

פון מאָרגען אָן די קלאַסישע טראַגעדיע „ראָמעאָ און יוליא".

שפענדען פאר די ווארים- און דערנעהרונגס-פונקטען.

ה' ברוך מאַרגאָלין, בזשעזשינער-גאַס 10 האָט געשפּענדעט 5 ברויט · פאַר דער וואַרים שטוב פון עזרת אחים, פראַנצישקאַנער 30.

* * *

פרוי ד"ר מאַרגוליס האָט געשפּענדעט 5 ברויט פאַר דעם וואַרים-פּונקט אויף פּאָלנאָצנע 7.

מעלדונגען.

אַלגעמיינער פּראָפ. לאַנדעס-פעראיין פון בעקליידונג אַרבייטער אין פוילען אָפּטיילונג לאָדז, לאַגעוויניצקא 4.

אַכטונג מאַרל-אַרבייטער!

היינט, זונטאָג, ד. 3-טען ד.ח. 8 אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון פעראיין, לאַגעוויניצקא 4 אַ ג ר ו י ס ע פ אַ ך-פ ע ר ז אַ מ ל ו נ ג א.ט.א. זעהר וויכטיגע פאַך פראַגען. אַלע דאַרפען אומבעדינגט קומען! די פאַך-קאָמיסיע

פּראָפ. פעראיין פון בעקלייד אינדוסטרי אַרב. אין פוילן אָפּט. לאָדז קאָנסטאַנטינער 26.

אַכטונג פאָרל-אַרבייטער!

היינט, זונטאָג, ד. 3 מערץ 10 פריה קומט פאָר אין פעריינס לאָקאַל קאָנסטאַנטינער 26 די ערשטע שטרייק פערזאַמלונג פון פאַך. אַלע אַרבייטער דאַרפען אומבעדינגט צו קומען, וואו עס וועט אויסגעוועהלט ווערען אַ שטרייק-קאָמיטעט.

די פאַך-קאָמיסיע פון פאָרל-אַרבייטער.

אביסעל ווארימ'ס.

(בילדלעך פון די וואַרים-שטובען).

— ביטע, וואָס שטעהט איהר ביי דער טיר? — זעצט אייך, וועט איהר בעקומען אַ טעפעל טיי מיט אַ שטיקעל ברויט...

— אַ דאַנקט, עס הונגערט מיך נישט!

— וואָס דען שטעהט איהר און קוקט, ווי אויף אַ ביידוואונדער? — אויך מיר, ס'שטייגס געזאָגט, דאָ וואָס צו קוקען! — בעלנים פון מענשען, האָבען רוקא ליב צו קוקען יענעם אין מויל אַריין!...

— ענטשולדיגט, כ'בין נישט געקומען קוקען אויף אַ ביי וואונדער — כ'בין געקומען שרייבען וועגען אייך — איך בין אַ צייטונגס-מענש...

קוועטש דער יוד מיט די פּלייצעס:

— וואָס שרייבען, ווען שרייבען? ! — און אַז איהר וועט אויסשרייבען אַלע פלעשער טינט אויף אַלע פּאַפּירען, וואָס עס געפינען זיך, וועט איהר דען זיין בכח אויפצושרייבען די אַלע צרות, אָרימקייט, דלות, שלעכטס, פרענומות, חולאתין, הונגער, נויט און קעלט, וואָס עס אי איבערהאַנען אין אונזער שטאָט? — שרייבען! — ס'זאָגט זיך נאָר אַזוי לייכט אָפּ: „שרייבען"!...

אָפּגעבייזערט זיך, האָט זיך דער יוד אויסגעדרעהט פון מיר און זיך אַוועקגעשטעלט ביים טיש שניידען המוציא'ס ברויט, שטיל אַריינמורמלענדיג עפּיס בעה-מעשה אין דער באָר אַריין.

דער גרויסער קעסעל אויף פלאָם-פייערדיגען אויוועלע הויבט אָן צו קאָכען און צעגיסט אַ רוגזה'דיגע פּאַרע איבער דער שטוב, מיין יוד קוקט זיך אומבעהאָלפען אַרום, מען דאַרף דעם קעסעל אַראָפּנעהמען פון אויוועלע, מע דאַרף דערגיסען וואַסער און דאָ איז קיינער נאָך נישט דאָ צו הילף, מאַכט ער זיך גלייך דאָס בערדיל, שפּייט זיך איין די הענט:

— אַ נו, ר' יוד, איהר זייט טאַקי אַ שרייבער, מיט אייער שרייבען וועט איהר טאַקי טון אַ מצוה, טאָ טוט ושע אַן איין וועג נאָך אַ מצוה און העלפט.

און, אַז דער קעסעל איז שוין געשטאַנען אויף דער ערד און קוילען איז שוין געווען צוגעלעגט צום אויוועלע, האָט דער יוד ווידער מיך אויפגערופען מיט גרויס כבוד מיט'ן הפטורה ניגון:

— יעמוד ר' קעסעלע, מיט גרויס כבוד, גיעה מיר במחילה צוריק אַרויף אויפ'ן אויוועלע און דערוואַרעם דיר דיינע ביינדעלעך, ווייל באַלד קומען די נאַש-בראַטשיקעס, די געפרוירענע, אויסגעהונגערטע יודעלעך, און זיי, ר' קעסעלע, ביזט מכובד זיי צו צו טיילען די אמת'ע, וואַרימע טעפּעלעך...

ביים אַוועקגעהן דערלאַנגט מיר דאָס יודעל אַ האַרטע, אויסגעאַרבייטע האַנד און דרוקט זי מיר שטאַרק:

— פונדערסטוועגען, זאָלט איהר מיר ענטשולדיגען, וואָס איך האָב אייך פּראָפּאָנירט צו טרינקען אַ גלעזעלע טיי — (ער טאַפּט מיר דעם פעלץ...) דער פעלץ איז טאַקי פעלץ, די שיך מיט די קאַלאָשען זענען טאַקי קאַלאָשען, אָבער, וואָס עס טוט זיך אין מאָגען — דאָס קען קיינער נישט וויסען; אין מאָגען פערשטעהט איהר מיך איז פינסטער... ס'טרעפט, ס'זאָל זיך אַזוי נישט טרעפען, ווי עס טרעפט, אַז עס קומען אַריין יודען מיט גאַנץ לייטישע קאַפּעלושלעך, מיט גאַנץ לייטישע פּאַלטענעס און זענען זיך נעביך מחיה מיט אַ גלעזעל וואַרעמ'ס און מיט אַ שטיקעל ברויט... נו, האָט מיר אַ גוטען, נישטאָ קיין צייט מעהר צו פּלוידערען, מיינע הונגעריגע יודעלעך בעוויזען זיך שוין...

אויפ'ן הויף איז מיר מיין יודעל נאָכגעלאָפען:

— י אָ דעם עיקר, האָב איך גאָר פערגעסען: אַז איהר וועט שוין האַלטען אין שרייבען, שרייבט שוין טאַקי, אַז ס'זאָלט נישט אויסגעמאַכט, אַז מ'זאָל דאָס שטיקעל ברויט אָנשמירען מיט אַ פּיצעל פּוטער, אָדער שמאַלץ, ווייל ס'איז נעביך דאָ אַזעלכענע יודען, וואָס קענען נישט פערטראָגען קיין טרוקען ברויט, אַזויפיל טויזענדער זאָל איך האָבען, וויפיל זיי זענען דאָ!... און ווען ס'וועט זיך האַרלען אין מיין אַרבייט, וועל איך שטעהן נאָך אַ שעה אין טאָג און שמירען — כ'האָב אַזוי נישט און כ'האָב אַזוי נישט!...

י. שרה'לעס.

די פאָרשלאָגען פון קאַנאַדישן פאַרשטעהער ביים פעלקער-בונד

שטעלען אין פראגע דאס רעכט פון אויסלענדישע ארגאניזאציעס זיך צו ווענדען צום פעלקער-בונד מיט פעטיציעס בנוגע דעם מינדערהייטען-רעכט.

גענף. (יט"א) אין די קרייזן פון די מינדערהייטען ווערען אָנגעוויזן, אַז די פאָרשלאָגען, וועלכע עס ענטהאַלט דער מעמאָראַנדום פון קאַנאַדישען מיטגליד פון ראַט פון פעלקערבונד וועגען דער פראָצעדור ביי דער בעהאַנדלונג פון פעטיציעס בנוגע די מינדערהייטען, וועלכע מיר האָבען די טעג פערעפענטליכט, קוועסטיאָנירט דאָס רעכט פון אויסלענדישע אָרגאַניזאַציעס זיך צו ווענדען צום פעלקער-בונד מיט פעטיציעס. איינע פון די הויפט פאָרדערונגען, וועלכע דאַנדוראַנד לעגט פאָר אין זיין מעמאָראַנדום בעשטעהט אין דעם, וואָס פעטיציעס זאָלען להבא געשיקט ווערען נישט צום פעלקערבונד-קאָמיסאַריאַט נאָר זאָלען דירעקט איבערגעגעבען ווערען די בעטרעפענדע רעגירונגען. דער מעמאָראַנדום רעדט דערביי נאָר וועגען „פעטיציעס פון מינדערהייטען אינדיווידועלע אָדער קאָלעקטיווע, וועלכע געהערען צו ראַסען, גלויבען אָדער שפּראַך-מינדערהייטען פון דער מלוכה". עס ווערט אָבער מיט קיין וואָרט נישט דערמאָנט די מעגליכקייט, וועלכע האָט עקזיסטירט ביז איצט, אויך פאַר פריוואַטע אָרגאַניזאַציעס אין אויסלאַנד זיך צו ווענדען צום פעלקערבונד מיט פעטיציעס בנוגע דער לאַגע פון די מינדערהייטען אין די פאַרשידענע מדינות.

נישט דער וואָרטלויט נישט דער גייסט פון דאַנדוראַנד'ס פאָרשלאָגען ערלויבען נישט אָנצונעמען, אַז לויט זיי דאַרף געגעבען ווערען אויך אויסלענדישע אָרגאַניזאַציעס דאָס רעכט זיך צו ווענדען מיט זייערע פעטיציעס דירעקט צו די רעגירונגען און היות די פאָרשלאָגען טראָגען דעם כאַראַקטער פון אַן אַלגעמיינער קאָדיפיקאַציע פון דער פּראָצעדור, וועלכע דאַרף מבטל מאַכען די פריהערדיגע, בעשטעהט די מעגליכקייט, דאָס זיי וועלען אויסגעטייטשט ווערען אַזוי, אַז פריוואַטע געזעלשאַפטען זאָלען להבא בכלל נישט האָבען מעהר דאָס רעכט צו דערלאַנגען פעטיציעס.

די דערמאָנטע קרייזן זענען דעריבער ביי דער מיינונג, דאָס כדי צו פאַרמיידען יעדע ספקות און פאַל אויב די פאָרשלאָגען פון דאַנדוראַנד זאָלען אָנגענומען ווערען, איז וויכטיג דערפאַר, אַז אין מעד־שלום זאָל בפירוש געזאָגט ווערען, אַז דאָס רעכט פון פריוואַטע געזעלשאַפטען זיך צו בעקלאָגען בלייבט ווי פריהער בעשטעהן און אַז אויך די פעטיציעס, וועלכע וועלען פון זיי שטאַמען, וועט חל זיין די אַלטע פּראָצעדור (דירעקטע ווענדונג צום פעלקערבונד, איבערשיקען צו דער רעגירונג, די תשובה פון דער רעגירונג אין 3 מאָנאַטען א. אַ. וו.) אָדער אַנדערע כללים, וועלכע וועלען ספּעציעל אָנגענומען ווערען אין דער הינזיכט.

בעריכט וועגן די ארבייטס-בעדינגונגען אין ארץ-ישראל.

די לוינען פון די יודישע און אַראַבישע אַרבייטער.

לאָנדאָן. (יט"א) דאָס פּרעסע-אַמט פון דער פעדעראַציע פון אינטערנאַציאָנאַלע געווערקשאַפטען האָט פערעפענטליכט אַ בעריכט וועגען דער 4-טער קאָנפערענץ פון דער יודישער אַרבייטערשאַפט אין ארץ-ישראל, וואָס ענטהאַלט אַ רייה אָנקלאָגען וועגען דער מאַנדאַט-מאַכט, וועלכע זאָרגט נישט פאַר די בעסערונג פון די אַרבייטס-בעדינגונגען אין לאַנד. די סאַניטאַרע אַרבייטס-בעדינגונגען זענען שלעכטע, די בעהאַנדלונג פון די אַרבייטער איז אונטערטעניג, וואָס איז שייך די אורלויבען פאַר אַרבייטער, קראַנקהייט און אונגליקס-פאַל-ענטשעדיגונגען, לוינען און אַרבייטס-צייט א. אַ. וו. האָט זיך די לאַגע אַפילו פערגערגערט. אַזוי ווי די אינדוסטריע שטעלט אין לאַנד ערשט די ערשטע שריט זענען די קוואַליפיצירטע אַרבייטער אָפּהענגיג פון דער בעשעפטיגונג דורך דער רעגירונג און די שטאָט-פערוואַלטונגען. אויף די עפענטליכע אַרבייטען ווערען אָבער מעהרסטענס בעשעפטיגט די ביליגערע, נישט-קוואַליפיצירטע אַראַבישע אַרבייטער. דער יודישער אַרבייטער ווערט איגנאָרירט. אין ארץ-ישראל טיילען זיך די אַרבייטס-לוינען אין 4 קאַטעגאָריעס: 1) די אַראַבישע לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייטער בעקומען אַ לוין פון 120 ביז 150 מילס טעגליך. 2) די אַראַבישע שטאָטישע אַרבייטער פערדינען פון 140 ביז 170 מילס. 3) נישט אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער פערדינען פון 150 ביז 200 מילס. 4) אָרגאַניזירטע יודישע אַרבייטער בעקומען פון 250 ביז 300 מילס (אַ פונט ענטהאַלט 1000 מילס). די אָרגאַניזירטע אַרבייטער האָבען ערוואָרבען אַן 8-שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג, דאַגעגען די נישט-אָרגאַניזירטע אַרבייטער אַרבייטען 9 ביז 10 שעה טעגליך.

די ענטוויקלונג פון דער אַמעריקאַנער אויטאָמאָביל-אינדוסטריע

די אַמעריקאַנישע אויטאָמאָבילען-פּראָדוקציע, וועלכע שטעלט מיט זיך פאָר איינעם פון די וויכטיגסטע צווייגען פון דער אַמעריקאַנישער אינדוסטרי, הויבט אָן דעם יאָהר 1929 ביי זעלטען גליקליכע אומשטענדען. אַלע אויטאָמאָבילען-פאַבריקאַנטען רעכענען זיך, אַז די רעזולטאַטען, וואָס וועלען דעם יאָהר דערגרייכט ווערען אויף דעם געביט, וועלען בעדייטענד איבערשטייגען די רעזולטאַטען פון די פריהערדיגע יאָהרען.

מיר האָבען שוין איבערגעגעבען די מיינונג וועגען דער דאָזיגער פראַגע פון'ם דירעקטאָר פון „גענעראַל מאָטאָרס קאָרפּאָריישן", ה' אַלפרעד סלאָאַן. איצט ברענגען מיר די נישט ווייניגער אויטאָריטעטע מיינונג פון'ם פּרעזידענט פון דער געז. „שעוראָלעט מאָטאָר קאָ", ה' וו. ס. קנודסען:

אויפ'ן סמך פון די ביז איצטיגע אָבסערוואַציעס — ערקלערט ה' וו. ס. קנודסען — קען מען דערוואַרטען, אַז דער אַלגעמיינער מאַטעריעלער וואוילשטאַנד וועט אין דעם לויפענדיגען יאָהר דערגרייכען צו אַן אומגעהויערער פונאַנדערבליהונג.

דער אַלגעמיינער גינסטיגער מצב פון'ם ווירטשאַפטליכען לעבען מוז זיך אויך גינסטיג אָפּשפּיגלען אויף אַלע זיינע בעזונדערע געביטע. דעריבער קען מען מיר אויך משער זיין, אַז אויף וויפיל ס'וועלען פלוצלונג נישט פּאַסירען קיינע אומגעריכטע ענדערונגען, וועט די פּראָדוקציע פון דער אויטאָמאָבילען-אינדוסטריע אין די פעראייניגטע שטאַטען פון צפון-אַמעריקע אין דעם יאָהר 1929 איבערשטייגען דעם ציפער פון 5.250.000 אויטאָמאָבילען, פון וועלכע ביי 4.000.000 וועלען בעשטימט זיין אויף צו פערבייטען די קאַליע געוואָרענע אויטאָמאָבילען פון די פאָריגע יאָהרען, וואָס זייער דויערהאַפטיגקייט איז געוועזן אויסגערעכענט אויף 6—7 יאָהר. צו די ראַזיגע אָפּטימיסטישע פערספּעקטיווען בין איך געקומען אויפ'ן סמך פון'ם ביזאיצטיגען מצב פון דער אויטאָמאָבילען-פּראָדוקציע אין די פעראייניגטע שטאַטען, וואו די בעזונדערע אַרבייטס-וואַרשטאַטען זענען טעטיג גאַנץ אינטענסיוו, איבערשטייגענדיג 85 פּראָצענט פון זייער פּראָדוקציע-פעהיגקייט. אַ גרויסע ראָלע שפּילען דערביי אויך די פעסטקייט פון דער אַמעריקאַנישער וואַליוטע און דער זעהר גינסטיגער בילאַנס פון'ם פאַראַיאָהריגען אויטאָמאָבילען-האַנדעל אין די פעראייניגטע שטאַטען.

זעהר גינסטיג שטעלען זיך אויך פאַר די עקספּאָרט-פערספּעקטיווען פאַר דער אַמעריקאַנישער אויטאָמאָבילען-פּראָדוקציע, און בעזונדערס אין די יענע לענדער, וואו דער קאָנצערן „גענעראַל מאָטאָרס קאָרפּאָריישן", צו וועלכען ס'געהערט אויך „שעוראָלעט-מאָטאָר קאָ", בעזיצט זיינע איינענע מאָנטאַזש-פאַבריקען.

אַזוי אַרום זענען די אויסזיכטען פאַר דער אַמעריקאַנישער אויטאָמאָבילען-אינדוסטריע אויפ'ן יאָהר 1929 זעהר גינסטיגע, הן פון'ם שטאַנדפּונקט פון דער פּראָדוקציע און הן פון'ם שטאַנדפּונקט פון'ם פערקויף און עקספּאָרט.

א וואונדערבארער איבערזעצער.

אַלע, וואָס האָבען געהאַט די געלעגענהייט צו זעהען און צו הערען דעם וואונדערבאַרען ראָל־מעטשער גוסטאַוו הענרי קעמערלינק, וועלכער איז די טעג געשטאָרבען אין פּאַריז, האָבען אַנערקענט אַז ער איז אַ מאַן מיט אויסעראָרדענטליכע פעהיגקייטען. ער איז געוועזן אין ענגלישען דינסט אין קריגס-צייט און האָט געטאָן וויכטיגע און פעראַנטוואָרטליכע אַרבייט אין ווערסאַיל, אַלס דאָלמעטשער און אויך אַלס אָפיציעלער איבערזעצער. אַמעריקאַ האָט געהאַט די געלעגענהייט צו זעהען זיין מערקווירדיגען טאַלאַנט אויף דער קאָנפערענץ וועגען פערקלענערען די פלאָטען, וואָס איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין וואַשינגטאָן אין ווינטער פון 1921-22 וואו ער האָט ווידערהאָלט אַלע רעדעס, וואָס זענען דאָרטען געהאַלטען געוואָרען.

אַזוי שנעל ווי דער פּאָרזיצער יוז, האָט געענדיגט זיין רעדע וואָס האָט געדויערט איבער אַ שעה, האָט זיך קאַמערלינק אַוועקגעשטעלט און איבערגעזאָגט אויסווענדיג, קוקענדיג אויפ'ן פּובליקום, נישט אין עטוואָס געשריבענעם, די גאַנצע רעדע, וואָרט פאַר וואָרט, אין פראַנצויזיש. און נאָכדעם ווי בריאַן האָט גערעדט דריי פערטעל שעה און האָט זיך אַוועקגעזעצט אַ פערמאַטערטער, איז דערזעלבער קאַמערלינק אויפגעשטאַנען און געהאַלטען פּונקט דיזעלבע רעדע אין ענגליש. די פּינקטליכקייט איז געווען צום ערשטוינען און פיל פון די אַנוועזענדע רעדנער אויך די צייטונגס-לייט פון פערשידענע לענדער זענען אָפטמאָל געווען מעהר פעראינטערעסירט אין די בליץ-שנעלע איבערזעצונגען פון ענגליש אויף פראַנצויזיש און פערקעהרט, ווי אין דעם אינהאַלט פון די רעדעס פון די פערזאַמעלטע שטאַטסמענער.

אַזאַ דאָלמעטשער איז זעלבסטפערשטענדליך אויך געווען דער בעסטער איבערזעצער, וואָס מען קען זיך פאָרשטעלען. ער האָט איבערזעצט די וויכטיגסטע דאָקומענטען, געהיימע און פאַר דער עפענטליכקייט, און וואָס עס איז אַרויס פון זיין האַנד איז אָנגענומען געוואָרען פון די גרעסטע רעגירונגען אַלס אָפיציעל ריכטיג. און ווען מען האָט איהם אַמאָל פאָרגעשלאָגען ער זאָל שרייבען זיינע ערינערונגען, האָט ער זיך געוויזען אַלס וואונדערבאַרער מענש אין אַן אַנדער הינזיכט אויך. „איך שווייג צופיל", האָט ער געגעבען אַלס ערקלערונג פאַר וואָס ער דאַרף נישט שרייבען פאַר דער וועלט. עס זענען פעראַן אויף דער וועלט מענשען אויף וועלכע מען מעג זיך פערלאָזען אַז זיי וועלען נישט אַרויסגעבען וואָס מען האָט זיי פערטרויט, כאָטש גרויס איז זייער צאָהל קיינמאָל נישט געווען.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאַווער 37, 2. שט. פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז – 4 זל.

לאַנד-אויסשטעלונג פון ציש"א.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט גרייט זיך די ציש"אָ צו אָרגאַניזירען סוף לערן-יאָהר אַ לאַנד-אויסשטעלונג פון יודיש וועלטליכען שול-וועזען. לויטן פּראָיעקט פון ציש"אָ זאָל די אויסשטעלונג געעפענט ווערען אין וואַרשא און דאַן אַריבערגעפיהרט ווערען אין ווילנא, לאָדז, ביאַליסטאָק, די זעלביגע אויסשטעלונג וועט אויך מיטגענומען ווערען דורך דער דעלעגאַציע פון ציש"אָ קיין אַמעריקע. — אַזאַ דעלעגאַציע וועט לויט'ן בעשלוס פון פּלענום פון ציש"אָ אַרויספאָהרען קיין אַמעריקא אין סעפּטעמבער — אָקטאָבער הייניגעם יאָהר.

די לאַנד-אויסשטעלונג וועט אָפּשפּיגלען דעם יודיש-וועלטליכען שול-וועזען — מיט זיינע מאַטעריעלע און אידעאיש-פעדאַגאָגישע דערגרייכונגען פאַר די העכער צעהן יאָהר פון זיין עקזיסטענץ. עס וועלען בעלויכטען ווערען די מעטאָדען פון דער שול-אַרבייט — סיי אין קאָנצענטראַציע-קלאַסען, סיי אין בעזונדערע געגענשטאַנדען; עס וועט זיך אָפּשפּיגלען אין דער אויסשטעלונג דער גאַנצער כאַראַקטער פון דער יודיש-וועלטליכער שול — אַלס אַן אַנשטאַלט פון פרייער וועלטליכער און אַרבייטס-ערציהונג. און פּונקט ווי אין שול, אַזוי וועט אויך אויף דער אויסשטעלונג איבער אַלץ דאָמינירען דאָס קינד מיט זיינע אינטערעסען, פּערזענליכקייט, נייגונגען און שפּילצייג, מיט זיינע אַרבייטען און פּסיכאָלאָגישע איינגענשאַפטען.

די ציש"אָ האָט אַרויסגעלאָזט אַ ברייטע אינסטרוקציע מיט גענויע אָנווייזונגען ווי אַזוי צו זאַמלען און קלאַסיפיצירען די מאַטעריאַלען צו דער אויסשטעלונג, וואָס די שול פערמאָגט ווי אַזוי זיי צו דערגענצען און פערפולקומען. די ציש"אָ האָט פאַר אַ גאַנצער רייה שטעט בעשטימט איהרע פערטרויענס-מענער, וועלכע האָבען די פליכט צו אָרגאַניזירען די גאַנצע אַרבייט אַרום דער אויסשטעלונג ביי זיך אין שטאָט.

אין די פּעראַגראַפישע ראַטען פון די יודיש-וועלטליכע שולען הייבט זיך איצט אָן אַן ענערגישע אַרבייט אַרום דער אויסשטעלונג. עס געהען בעראַטונגען פון פּאַר-לעהרער, געגענזייטיגע-לעהרער, פון גרויסע שולע, די לעהרערשאַפט פון יודישען שול-וועזען הייס צו שעצען דעם ווערט פון אַזאַ לאַנד-אויסשטעלונג פאַר דעם ווייטערדיגען וואוקס פון אונזער שול. ווי אויך פאַר'ן ווייטערדיגען קאַמף פאַר איהרע רעכט. די לאַנד-אויסשטעלונג פון יאָהר 1929 וועט געבען אַ מעגליכקייט אונטערצושטעלען אַ סך-הכל פון די ביז-איצטיגע דערגרייכונגען, זי וועט אויך זיין דער בעסטער רוף און איבערצייגענדער מיטעל, אַז אונזער שול האָט פאַר זיך גלענצענדע אויסזיכטען, אַז אונזער שול האָט רעכט צו פאָדערן צו דער מלוכה מיט איהרע פאָדערונגען פון גלייכבערעכטיגקייט און אַלע בעדינגונגען.

[illegible] פריינד פון דער יודישער שול וועלען געוויס [illegible] אַלץ, כדי די לאַנד-אויסשטעלונג זאָל האָבען פולען ערפאָלג.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

אַנשעל שאָר'ס אַמעריקאַנער יודיש טעאַטער
דאָראַ ווייסמאַן
גאַסטראָלען פון דער וועלט-בעריהמטער אַמעריק. קינסטלערין

היינט זונטאַג, דעם 3-טען און מאָרגען, מיטוואָך, דעם 6-טען, 9 אַ זייגער אָוונד
אונזער גרויסער גאַסט דאָראַ ווייסמאַן אין א שעל שאָר'ס גרויסע אַמעריקאַנער און וואַ-שאַווער סענסאַציע

2 יאהר געשפילט אין אַמעריקאַ, 102 מאל אין קאַמינסקי'ס טעאַטער אין וואַרשא.

שבת, 4 נאָכמיטאָג און מאָנטאַג, דעם 4 טען, 9 אָוונד צו פּאָפּולערע פרייזען-די קינסטלערישע אויפפיהרונג פון דאָראַ ווייסמאַן אַלס

ספּעציעל פאַר איהר געשריבען פון י. זאַלאַטאַרעווסקי. רעזשי: אַנשעל שאָר.

אכטונג! די פאָרשטעלונגען הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אָוונד און 4 נאָכמיטאָג. נאָכ'ן 3 טען קלונג, וועלען די טהירען פאָזיטיוו געשלאָסען ווערען.

דינסטאַג, דעם 5-טען מערץ, ווערט נישט געשפּילט.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אדמיני: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

דער קאנפליקט צווישן פרעזידענט הובער און אמעריקאנער סענאט

צוליב דעם געזעץ וועגן ענדערן דעם איצטיגן אימיגראציע-קוואטע-סיסטעם

נ י ו - י א ר ק. (יט"א) די פראגע וועגן ענדערן דעם איצטיגן אימיגראציע-קוואטע-סיסטעם (נעשיאנעל אריושין פראוויזיאן), וואס איז אקצעפטירט געווארן דורך דער אימיגראציאנס-קאמיסיע פון אמעריקאנער סענאט, קען ברענגען צו א שארפען קאנפליקט צווישן דעם סענאט און דעם ניי-געוועהלטען אמעריקאנער פרעזידענט הובער, וועלכער נעמט איבער זיין אמט דעם 4-טען מערץ. פרעזידענט הובער האט אין זיין רעדע ביים אקצעפטירען דעם רעזולטאט פון די פרעזידענטען-וואהלען ערקלערט, אז ער איז אן ענטשידענער געגנער פון דער ענדערונג פון קוואטע-סיסטעם, וואס איז שוין צוויי מאל אבגעלעגט געווארן. סענאטאר ניי האט אויף דער לעצטער זיצונג פון סענאט אריינגעטראגען א פארשלאג וועגן ווייטער אבלעגען דעם ראזיגען געזעץ-פראיעקט אויף א יאהר צייט, דער פארשלאג איז אבער דורכגעפאלען, ראן האט סענאטאר ניי ערקלערט, אז דער ניי-געוועהלטער פרעזידענט איז גרייט אנצאווענדען אלע מיטלען, כדי נישט צו דערלאזען, אז דער נייער קוואטא-סיסטעם זאל אריין אין קראפט, און ער וועט דאס בעטאנען אין זיין רעדע בעת איבערנעמען דעם פרעזידענטען-אמט.

ווי מען טיילט מיט, איז דער אמעריקאנער סענאט ענטשידען ווייטער צו שטיצען דעם געזעץ-פראיעקט וועגן דער קוואטא-ענדערונג און איז גרייט אויפצונעמען דעם קאמף מיט'ן פרעזידענט וועגען דעם ענין.

ווי בעקאנט, שטיצט זיך דער פראיעקט וועגן ענדערען דעם איצטיגען קוואטא-סיסטעם אויף דער טעאריע וועגן דער מעהר-ווערטיגקייט פון די צפון-ראסען, לגבי אנדערע ראסען ועהט פאר ראס איינפיהרען פון א רייה פריווילעגיעס פאר די אימיגראנטען פון די סקאנדינאווישע און אנגלא-זאקסישע לענדער, בעגרענצענדיג גלייכצייטיג די אימיגראציע פון מזרח-אייראפא. דער יורישער קאנגרעסמאן סאבאט האט גענומען אן'אקטיווען אנטייל אין דער אקציע געגען דער קוואטא-ענדערונג.

דייטשע רעגירונג וועט נישט געענדערט ווערען

דער פרוב צו שאפען א קאאליציע-קאבינעט איז נישט געלונגען.

ב ע ר ל י ן, 2 (פטע) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז דער רייכסקאנצלער מילער האט אפגעגעבען א בעריכט דעם רייכספרעזידענט הינדענבורג, אז אלע בעמיהונגען צו שאפען א קאאליציע-רעגירונג, זענען איהם נישט געלונגען. דער רייכסקאנצלער האט פארגעלעגט, אז די רעגירונג זאל בלייבען אין איצטיגען צוזאמענשטעל ווי איצט, פרעזידענט הינדענבורג האט דערויף מסכים געווען.

ציהונג פון דער דאלארובקע.

40,000 דאלאר נ"ר 33186.

8,000 דאלאר נ"ר 243418.

3,000 דאלאר נ"רן 74344 382860 941142.

1,000 דאלאר נ"רן 472421 737435 811761 820074 935060.

500 דאלאר נ"רן 8007 107007 110375 166129 234934 317214 379616 307053 901874 913501

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און 4–7 נ.מ. זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 11, טעל. 33-16

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

היינט, זונטאג, ד. 3 מערץ ד. י. 4 א זייגער נאכמ. צום ערשטען טערמין און 6 א זייגער אווענד צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער, וועט פארקומען אין אייגענעם לאקאל, וואלבארסקא 20

די גענעראל-פערזאמלונג

פון דער ישיבת „אהבת תורה", וואלבארסקא 20

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג; 2) וואהלען פון א פרעזידיום און בייזיצענדע; 3) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 4) טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן יאהר 1928; 5) פרייע פארשלאגען.

בעמ.: אלע מיטגלידער און סימפאטיקער ווערען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען

די פערוואלטונג פון „אהבת תורה"

דבית המדרש דאלטשטאדט, וואלבארסקא 20.

מיט 8–10 טויזענד זל. וויל איך צוטרעטען אלס קאמפאניאן צו א פאבריק אדער אנ'אנדער געשעפט. אפערטען פאר „ענערגיש" אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט"

ס'איז נויטיג א לערן-יונגעל פון אנשטענדיגע עלטערן צו א טאמבורירער. צו ערפאהרען ביי שולמייסטער, אלעקסאנדריסקא גאס 25, אין טויער.

מעבאג. שלאסערי און שווייסעריי J. REDER ŁÓDŹ, Konstantynowska 11 (Róg Zachodniej)

כ'נעהם אן אלערליי שלאסעריי-ארבייטען צו ביליגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג. פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פראצעדור פון ...

קאנסולטאציעס פון 5–7 אין אווענד.

Dr. A. MAZUR

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנקהייט ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער

ווסכאדניא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פיעטריקאווער 46).

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אווענד.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספעציאליסט פאר אינערליכע און נערוועז-קראנקהייטען.

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן טעגליך פון 5 ביז 7 אווענד.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26,

טעלעפאן 77-50.

אקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקה.

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד. ₱340

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11,

טעל 34-72

נעמט אן פון 6–8 אווענד

Dr. med. L. Pikielny

אורלאג

ספעציעל ארצט פאר נירען בלאזן און הארן-קראנק.

NAWROT 8 tel. 19-90

עמפפאנגט פון 4–7 אוו. נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון $12^1/_2$ ביז 2 אזייגער נאכמ.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

אין ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר. 10—11 2—4 6—7

ד"ר רוזענבלאט הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2

ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען 1—2 7—8 פאלעק

ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען 12—9 ...

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען 10-12 4-5

ד"ר 1-11½ 5-6

ד"ר קאנטאר ... 4-5 ... 1—2

ד"ר הייזנבערג ... 12—1, 6—7

ד"ר ... רענטגען 10—12 4—6

א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט 5—7

נ. ראזעס צאהן-ארצט 9—2

א רענטגען-אינסטיטוט

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט

סל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענד

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

פאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע ... אין גלויט און אויסשלאג אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— פעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א ... דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

עלץ-וואַרעז

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42 טעלעפאן 04=78.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רייעל

השבת אבדה.

איך האב היינט פערלוירען א קאנווערט מיט 6 פראטעסטען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג אין אדמ. „נייער פאלקסבלאט". אויף דער קאנווערט איז געווען געדרוקט יאסקאוויטש.

הענטשקעס

ווערט אויסגעלערנט אויף שליטען-מאשין

צו ערפאהרען אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט"

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-76,

הויט- און ווענערישע קראנקה. ...

נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. Rachela Lewi

גדאנסקא 24, טעל 42-72

צוריקגעקעהרט

אויפנאהמע-שעה'ן פון האלב 3 ביז 4 נאכמיטאג.

ווילסט פאר מחותנים קויפט נישט קיין מעבעל

בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט און מיין מעבעל-געשעפט

גדאנסקא (דלוגא) 44

Ch. LAZNIK, tel. 62-56

נאר בא מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג.

בעמערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, ריהמענס, מעלצען, נעמשעגען און צאהל די העכסטע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

מאשין-לעכער ווערען אנגענומען אויסצוניייען ביי ג. גארדמאן צעגעלניאנא 29

אסיור-פריז פאר'ן געעהרטען לאדזער פובליקום נור 1 רעקלאמע-חודש!

צוליב דער ערעפנונג פון בעקאנטען און יעצט ניי-איינגעארדנעטען קונסט-פאטאגראפישען אטעליער

„Parisien"

30 פראנציסקאנער 30

צו יעדער אויפנאהמע ווערט גראטיס צוגעגעבען א סאלאן-פארטרעט.

אויסערדעם ווערען אויסגעפיהרט די שענסטע אויפנאהמען לויט דער נייעסטער פאטא-טעכניק צו מעסיגע פרייזען.

פאר פעראיינס-גרופען—ספעציעלע הנחות. מיט אכטונג

Zakład Fotograficzny „PARISIEN"

30 FRANCISZKAŃSKA 30.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל. פאר'ן אינהאלט אין טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „ נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „ פאר א מילימעטער-שורה. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.